

REDACTIUNEA,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Șerșori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrația în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
peik Nachf., Anton Oppalik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 42.)

„GAZETA” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colecționi.
Abonamentul pentru Brașov
Administrația, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un eșem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 227. — Anul LXVIII.

Brașov, Vineri 14 (27) Octomvrie.

1905.

Din cauza sfintei sârbători de mâne, Vincri,
ziarul nu va apăre până Sâmbătă seara.

Bibliotecă școlară ungurească — cu sila.

(a) În numărul trecut de Duminică am amintit la scirile d-iei despre silnicia cu care inspectorul școlar și comisia administrativă din Făgăraș vor să impună cumpărarea de bibliotecă școlară maghiară chiar și în comunele, unde nimeni nu scie unguresce. Pentru a satisface gârgăunii unui ministru de culte, căruia anul trecut prin Februarie i-a trăsut prin minte să poruncască, ca toate școlile comunale din Ungaria să-și cumpere câte o bibliotecă maghiară, — etă sunt silite acum și școlile comunale românești a cheltui banii pe lucruri de prisos! Noi vorbim de astă dată numai de școala din Tohanul-vechiu, comitatul Făgărașului, și vom arăta cu acte toate măsurile ce s'au luat pentru a forța un lucru, care, judecat cu mintea sănătoasă, este o adevărată monstruositate și este de mirat că dintre atâția vicari și protopopi, proprietari, advocați și deputați câți sunt în acel comitat cu populație aproape exclusiv românească, nimeni nu și-a pus gâsul în comitați să administreze în mod corect și în interesul comitatului său în congregațiunea comitatului, ca să vorbească cam așa: Oameni buni și boieri! Noi cei din țera Oltului, să scriem ministrului, că porunca d-sale poate fi foarte folositoare nu numai pentru editorul, care a tipărit cărțile acelea și care de sigur va face un bun gheșeft, ci și pentru copiii de școală unguri; dér pentru țera Oltului biblioteca școlară maghiară este un lucru de prisos și e păcat să se mai storcească bani de la popor pentru așa ceva, căci aici nimeni nu scie atâta unguresce, încât să se indeletnicască cu cetirea cărților maghiare. Și decă veți sili totuși să se procure biblioteca, cu silnicia această nu vă faceți prietini printre Români și cunoscința limbei maghiare nici cu un pas nu o veți duce mai în-

inte. Domnia lui, d-l ministru, ședând la masă în Budapesta, poate să scrie multe verfi-uscate, dér noi cei de aici scim ce se poate implini și ce nu se poate. De aceea să-i scriem jupânului ministru, să rămână cu bibliotecile maghiare pe lângă școlile maghiare, ér pe noi să nu ne zăticnescă mereu.

Cam așa ar fi trebuit să vorbească în congregația Făgărașului v'r'un Român de inimă. Dér n'a făcut-o nici unul, ci au lăsat pe omenii mai mici din comună să se lupte ei cu omenii stăpânirii, așa cum or scii ei, și nimeni nu le-a sărit în ajutor.

Ci au sărit bieții Tohăneni, căutând să lumineze pe inspector și comisia administrativă, că nu-i lucru firesc ceea-ce li-se cere. Ce-or fi făcut celelalte comune din comitatul Făgărașului, pe unde mai sunt școli comunale, nu scim, probabil însă că se vor fi supus, căci după cum spune inspectorul într'un ordin, pe care îl vom reproduce la alt loc, nu se poate tolera. ca numai Tohanul-vechiu să se împotrivescă unui ordin ministerial cu putere obligatorie generală. Cum de numai Tohanul-vechiu să se pună în poră cu stăpânirea? Dér, comuna Tohanul-vechiu, a cea senatului școlar din acea comună, s'a purtat bine până acum. În mai multe ședințe, nimitul senat a luat decisiune de a ruga autoritățile școlare să nu silască comuna a procura bibliotecă maghiară, mai ales, că în comună există deja bibliotecă românească; orî cel puțin să îngăduie onoratele autorități școlare, să se procure în acea bibliotecă atâtea cărți românești, câte vor fi cele unguresci. Și senatul a ales chiar o comisiune cu însărcinarea să facă o listă despre cărțile românești. Acastă listă, diceau ei, o vor trimite ministrului spre aprobare.

Și sciiți ce a răspuns inspectorul din Făgăraș, d-l Váro Beni, la hotărîrea senatului?

A răspuns întâiu și întâiu cu aceea, că a oprit a se folosi biblioteca ro-

mânească, de ore-ce, dice el, într'o bibliotecă școlară numai cărți de aceea pot ocupa loc, cari influințază în mod inabilitator asupra sufletului și spre acest scop au fost alese de către specialiști, cari se pricep la tréba acesta. Inspectorul face răspunđători pe învățători și îi obligă să scotă din școlă ori-ce carte neautorizată de ministru, de ore-ce în școlile comunale este interzis a ceti alte cărți, afară de cele îngăduite de ministru.

ÉR la hotărîrea senatului școlar, prin care acesta însărcinază o comisiune să alegă și cărți românești, d-l inspector răspunde cam în bătaie de joc, că o astfel de comisiune s'a constituit înca de mult „din cei mai distinși scriitori și pedagogi din țera”, așa că era de prisos să mai alegă și Tohănenii o comisiune.

Orî cine poate vedé, că lupta senatului școlar din Tohanul-vechiu este lupta minții sănătoase contra „înțelepciunii pedagogice a distinșilor scriitori”, cari nu bagă de seamă, cât element ridicol este în sforțărilor lor, de a impune cu sila un lucru nefiresc.

Observăm în paranteză, că întotă dată când se discută în senatul școlar „onoratului senat școlar”, celelalte sunt adresate pur și simplu „senatului școlar din Tohanul-vechiu”. În țera această așa-dér, unde toți ciorogarii se intitulază „Măria Sa”, inspectorul școlar al unui comitat nu găsesce de cuviință a da cinstea ce se cade unei corporațiuni.

Ordinul ministerial datéază încă din Februarie anul 1904 (Berzeviczy) și a trecut tocmai un an, până ce comisiunea administrativă a comitatului Făgăraș, în ședința sa de la 11 Martie 1905 a adus hotărîrea de a impune școlilor comunale procurarea bibliotecelor. De sigur institutul de editură „Atheneum”, sub presidul căruia s'a format un consorțiu de editori, a intervenit, ca să nu rămână păgubaș.

Kossuth Ferencz, într'un articol pe care l'a scris mai deunădi în marerele diar frances „Figaro” din Paris despre cestiunea națională maghiară, a dis, că este o absurditate a comanda armata într'o limbă pe care soldații n'o pricep. Cu cât mai mare este însă absurditatea de a sili o comună românească să-și procure bibliotecă într'o limbă pe care n'o pricep și pe care în împrejurările date este absolut imposibil de a o învăța! Autoritățile școlare unguresci iau deci o mare răspundere asupra lor prin asemenea acte volnice ér instrucțiunii primare îi fac un rău incalculabil!

Revista politică.

Brașov, 26 Octomvrie n.

De la noua numire a baronului Fejervary ca ministru președinte ungar, nu s'a întâmplat vre-un eveniment mai de seamă în situațiunea politică internă. Domnesce o liniște, care dă de bănuț, mai ales în urma măsurilor ce se pregătesc a-le aplica guvernul, spre a înfrânge așa numita rezistență pasivă proclamată de coalițiunea „conservatorilor”. Nu se mai vorbește adî nimic despre încercări noue de descurcare, și numirea din nou a ministeriului Fejervary însămnă, că la locurile competente din Viena nu se mai gândesc a relua curând firul tractărilor și tocmeșilor cu tovarășia Kossuth-Apponyi-Andrassy-Banffy; de aceea au reactivat în postul lor pe membrii cabinetului demisionat, pe basa unui program despre care se dice, că cuprinde mari reforme pe teren economic și social politic.

Totă lumea e curiosă să cunoască acest program. Diarele sprijinitore ale guvernului spun minuni despre conținutul lui bogat, despre reformele „salutare” și „epocale”, ce vréu să le realizeze Fejervary-Kristoffy „spre binele poporului” (!) Acastă curiositate

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Slugă.

Ion tocmai eșia pe pörtă, când părintele stînsese lampa. Cum era călare, l'a văduț cum s'aplecă peste masă. Și-apoi se făcu întunerec.

Era o nöpfe de tómnă uscată. De vre-o trei zile norii se rostogoliau pe ceri, dér nu se 'ndura să plouă. Pe uliță nu mai era suflare de om și rar de mai licăria pe la vre-o feréstră vre-o tremurătură de lumină.

Ion mergea cu caii la pas, căci scia el cât sunt de osteniți; trei poste de drum, pe cari le făcuse ziua aceea, nu era glumă. Mergea, și chipul părintelui aplecat peste lampă nu-i eșia din minte. Ce om fericit mai era și părintele, își gândi Ion. Totă ziua nu face mai nimic și nöpfea dórme la căldură. Și-apoi se gândia érași: Nu-i el stăpân? El e! Și se împacă cu gândul ăsta.

„Dér e om bun părintele, Dumneđu se-i dea sănătate. Decă nu era el, ce m'ași fi făcut? Écă, sunt mai 40 de ani de când îl slujesc. De nu mă băga slugă, ce făceam eu în lumea asta? M-ași fi prăpădit.”

Și cum vorbea Ion așa cu sine însuși, îi trecu prin minte ca o lumină vremea de-acum patru-deci de ani, și se cutremură. Era tîner atuncia și-și avea și el gândurile lui. Cu Ana s'ar fi potrivit așa de bine. Ce fată bună era! Dér i-a fost scris ei să móră de mâna cănelui de Avram și el să rămăe singur în lume. Și ce dragă îi era lui Ana. Hei, dér decă n'a avut noroc....

Și mergea Ion așa depănându-și trecutul cu pasul calului. Eșise din sat și urca grindul morii, cu gropile lui ce se deschideau de-o parte și de alta a drumului ca nisce guri flămânde. Când ajunse de-asupra își aruncă ochii pe luncă la vale înspre riu; credea c'o să vadă vre-un foc arđend colo departe la locul scit. Dér nu era nimic. Florea, tovarășul lui din nopțile trecute, nu venise încă.

Incepú să cobóre, luându-și firul gândurilor. De-odată la o cotitură se cutremură și se sgârzi pe cal, de se opri calul în loc, i-se păru că vede pe Avram în urma lui. Se uită bine, dér... nimic, și-și făcu cruce. Ii înghețase sufletul.

„Hi, caii, hi! și porni la trap. Ar fi vrut să scape de toate gândurile, să le lase în urmă. Dér de géba, că gândurile sunt ca umbra omului, și chipul lui Avram nu-i mai eșia din minte. Ii făcea rău bătrânului chipul ăsta și se trudia să-și îndrepte gândul în altă parte. La ce să se gândescă? La părintele. Cum o fi dormind el acum! Hei, d'apoi nu-i el stăpân? El e, își răspundea Ion singur, și se împăca.

Trecu pe lângă móră și vuetul apei de la scoocri și lătrăturile cănilor îl mai liniștiră. Iși luă sarica pe umeri, că începuse să i fie frig, și gândindu-se la focul pe care avea să-l aprindă îndată ce va ajunge la marginea rîului, își îndemnă caii.

Cum ajunse, îi împiedecă pe toți 4 cu căpeștele și le dădu drumul. Apoi hai

după găteje și peste puțin focul prindea să se ridice, pe când Ion își umplea alătura pipa tacticos, că nu mai avea de ce să se grăbescă.

Vuetul apei de la móră, ce de-abia se mai auđia, se îngăna cu al rîului, înfiorând desimea întunerecului. Focul ardea înfundat, făcend mai mult fum decât flacăra. Ion ședea lungit privind cu ochii lui cei mici în pară și pufăind din pipă, ca um om fără nici o grije.

Mic și mototolit, cum ședea el acolo, de l'ar fi văduț cine-va mai de departe, ar fi creduț că cine scie ce vrăjesce. Din când în când se îndrepta din spete și privia înspre sat, ascultând. Și-apoi se gândia: Ce dracu de nu mai vine Florea! Nebun așa cum e el, da vorba-i, că e cu cine-va. Florea scie să spue o grămadă de comedii. Ce-o fi de nu mai vine!? Numai de nu s'ar fi abătut pe la crișmă.

La gândul ăsta fața lui Ion se înoră. De câte ori vine Florea cam... în doi perii, tot-déuna îl năcăjesce. S'agață de el așa din nimic. Noroc că Ion e om liniștit.

a lumii va fi în curând satisfăcută, căci o deputație a alegătorilor liberali dintr'un cerc al Budapestei va merge la Fejervary și-i va oferi candidatura de deputat, rugându-l să-și desfășure programul. După o ultimă scire din Budapesta, e definitiv stabilit, că Sâmbătă în 28 Octomvrie n. d. a. br. Fejervary va primi deputațiunea amintitului cerc electoral, cu care prilej își va desfășura programul.

Nou numitul guvern mișcă acum toate pietrele, ca să-și întărească pozițiunea și să-și creeze un partid în dietă. *Noul partid guvernamental* va purta, se ține, numirea de „constituțional”. Constituțiunea definitivă a partidului se va face săptămâna viitoare, organizându-se apoi pe baza programului ce-l va desfășura Sâmbătă ministrul președinte Fejervary. Se afirmă, că membrii noului partid guvernamental vor fi recrutați mai ales din partidul liberal, ér Fejervary crede, că după desfășurarea programului său partidul nou se va spori cu disidenți și cu alți aderenți ai guvernului, cari până acum nu și-au manifestat încă dorințele. După o telegramă din Oradea-mare, *Tisza* nu va sprijini programul lui Fejervary, despre care ar fi șis, că nu e decât o amăgire. Cu 20—30 aderenți ai săi *Tisza* va trece în opoziție.

Noua eră fejervaristă s'a inaugurat deja prin numirea a patru *fișpani noi* în comitatele Peșta, Arad, Coșocna și Sătmariu. O altă numire, care a produs oarecare senzație în cercurile politice, este aceea a lui Vészi (Weiss) de consilier în presidiul ministerial, în care calitate el va fi șeful biroului de presă, cu misiunea de a conduce campania publicistică și diaristică în interesul programului guvernului. Vészi a fost deputat și redactor al unui diar de frunte „Crășma lui moș Precu”.

Negoescu: „Fabule” 1.25
Delșimana: 100 Basme 2.50
din Budapesta.

„Budapesti Hirlap” vorbind despre acest rol al lui Vészi, scrie între altele: „Cel ce nu de mult voia să urce pe baricade pentru libertate, aș se pune în serviciul unui guvern, care cu toate ispitele se pregătesce de luptă în contra libertății și independenței... Nu de mult Vészi a luat parte la detronarea solemnă a lui Dumneșeu în congresul liber-cugetătorilor în Paris și în societatea celor mai neînfrânați liber-cugetători a declarat război instituției armatei. Acum însă vom auzi de la el apărarea puterii împărătesci, din mila lui Dumneșeu, și a armatei, contra pretensiunilor naționale. Aici e noua eră. Vin omeni noi...”

căci altfel de câte ori nu s'ar fi certat i-se părea că-l vede pornind din curte, aprindându-și țigara, îl vedea cum trece pe la biserică, apoi pe la îngropătoria din marginea satului, și-l vedea într'un târziu urcând grindul morii....

Aici gândul i-se opri de-odată și chipul lui Avram îl veni ér în minte. Își făcu cruce ca de ucigă'l-tóca. Și se mai liniști. Și-apoi de-atăta mar' de ani îi mai trecuse și lui năcazul. Că de mult a fost... de mult... Déca l'ar fi prins atuncia, i-ar fi dat una în cap, și atăta era. Dér n'a avut parte, oă gendarmii au pus mâna pe Avram și l'au dus... și... a scăpat și el de pëcat.

A fost mai bine așa — își gândi Ion — da, da... mai bine. Prăpădit cum era, i-s'a făcut părintelui milă și l'a băgat slugă. Și éca... sunt mai patru-deci de ani de când o duce. Ion al popii în sus, Ion al popii în jos; tot satul îl ounoșce.

Dér déca n'ar fi omorît pe Ana, cum ar fi fost?... He... ce bine-ar fi fost atunci... atunci altfel ar fi fost... altfel — își răs-

Noua eră o vestesce guvernul și printr'un ordin, ce l'a dat ministrul președinte Fejervary către autoritățile municipale. Ministrul președinte avertisează și amenință. El țice între altele, că nădădușce, ca autoritățile municipale să împlinescă și eșecute ordinele legale ale guvernului, căci la cas contrar va procede cu rigórea legii împotriva celor ce nu se vor supune poruncilor de sus.

Martți, la 24 Octomvrie, s'a deschis *dieta Bucovinei* de către mareșalul țerii, baronul Vasilco. În discursul său de deschidere br. Vasilco a atins și relațiunile dintre Ungaria și Austria, țicând, că dieta trebuie să protesteze energic contra ori-cărei încercări de a sdruncina unitatea armatei și de a desființa instituțiunile comune. Arată apoi grijiile cele mari ale Maj. Sale în aceste momente grele, și apelază la deputați, ca să încunjure certele naționale și politice și să se unescă la o muncă pacinică.

Deputații Nicolai Vasilko (rutén) Straucher (evreu) și soți presentă o moțiune pentru introducerea votului universal, egal și direct. Urgența propunerii se respinge cu 17 contra 11 voturi. Contra propunerii au votat Românii, Armeno-polonii, Germanii și rectorul universității.

Duminecă s'a ținut în *Brăila un mare meeting de protestare în contra barbariilor săvârșite de către bandele grecesci din Macedonia*, și o adunare de protestare în București în contra patriarhului din Constantinopol, care a cerut într'o scrisóre, adresată mitropolitului primat român, pedepsirea arhierelui Sofronie, fiind-că preside în luna Iunie meetingul antigrecesc din București. La aceste întruniri au luat parte mii de cetățeni români, protestând contra continuării crimelor făptuite de pa-

triarhul din România. Cu guvernul statului grec și contra amestecului patriarhului în afacerile interne ale bisericii din România.

Printul Mirko al Muntenegrului, fiind întrebat de un redactor dela diarul frances „Gil Blas”, ce gândește de *cestiunea macedoneană*, a răspuns sub rezervă de diplomat, că nu îndrăsnesc încă se speri, că se va face acolo pace și liniște. Acéstă nenorocită provincie atât de interesantă, atât de bogată, cu un trecut istoric atât de mare, e vrednică să obțină după atâtea conflicte depline drepturi și independență, însă pentru a-césta ar trebui o intervenție serioasă, care prin nimic nu se anunță încă.

punse Ion, și sufletul i-se înduioșă, de era gata să-l pornescă plânsul, când de-odată răsuna din deal glasul lui Florea:

— „Uiu mă Ioane măéi”.

La chiotul acesta toate gândurile i-se spulberară. Se sculă și se duse de mai aduse un braț de ramuri uscate de pe marginea riului, mai puse pe foc, se uită odată la cai, cari pășceau liniștiți în apropiere, și-apoi se așeză érași. Auzia în depărtare tropotul cailor lui Florea, care se apropia....

Cât ce sosi și dădu drumul cailor, Ion îl întrebă:

— Da unde-ați fost ađi, Floreo, de vii așa târziu?

— În pădure, răspuse acesta cam năcăjit. — Am muncit ca un câne, scii drumu ala réu de la calea roșie? Acolo. Mi-a intrat o rôtă într'un vâgaș și-am ridicat, de gândeai că-mi ese ochii. Noroc cu nenea Ilie, că tocmai trecea cu carul pe drumul de lângă luncă. I-am cerut caii și i-am pus înainte. Altfel acolo mă bătea Dumneșeu.

Redactorul a mai întrebat încă pe printz asupra *conflictului greco-român*. Printul Mirko a țis:

„După părerea mea, nimic nu pôte fi mai desastroos pentru Grecia, din toate punctele de vedere, decât acest conflict. Grecii, perđend un așa debușeu ca România, pentru produsele industriei lor, își pricinuesc mari pagube. În curând dênșii vor simți triste efecte ale acestui conflict, atât din punct de vedere politic, cât și din cel comercial.”

Presidentul republicii franceze *Loubet este de trei țile óspele regelui Alfonso al Spaniei*. În onórea lui Loubet, care e însoțit de ministrul președinte frances Rouvier, s'au aranjat în Madrid mari serbări. La prânțul de gală dat alaltăeri în palatul regal, atât regele Alfonso, cât și presidentul Loubet au rostit toasturi în care s'au relevat relațiunile cordiale ale Spaniei cu Franța, cari slujesc intereselor aceste două țeri și promovéză cauza păcei universale.

Ministrul de finanțe român despre situația României.

Diarul „Neue Freie Presse” publică un interview pe care d. Take Ionescu, ministrul român de finanțe, l'a acordat unui redactor al diarului vienez.

Ministrul finanțelor a declarat, că recolta Țerei Românesci din acest an și, în special, recolta grâului, orzului și ovésului, este escelentă; exportatiunile sunt satisfăcătoare.

Vorbind de creșterea vitelor, ministrul a deplâns oprirea importațiunei în Austria a vitelor din România și, în special, a porciilor. Cestiunea tratatului de comerț cu Austro-Ungaria nu este încă la ordinea țilei, a țis d-l Take Ionescu, dér exprim dorința întregii Românie, dorind ca raporturile economice și comerciale între cele două state să ia o dezvoltare mai bună și să se îmbunătățească.

Ministrul a relevat apoi buna stare a bugetului României care de șase ani de țile dá mereu remarcabile excedente de bugetare. Ministrul a constatat deplinul succes obținut cu conversiunea rentei române, adăugând, că România nu are actualmente intențiunea de a contracta un nou împrumut; totuși ar fi cu puțință, ca cerințele militare să oblige statul ca mai târziu să facă apel la tērgul financiar internațional.

D-l Take Ionescu a arătat apoi, care este situațiunea industriei petrolifere române și cât de mare importanță este pentru România dezvoltarea acestei industriei. Ministrul a constatat, că România se află în general într'o stare de dezvoltare lentă, ast-fel că asigură capitalului străin și pe

viitor o exploatare favorabilă. În special capitalurile austriace ar fi bine venite în România, care este inspirată totdeauna de cele mai mari simpatii pentru Austro-Ungaria. Dorim deci o desvoltare tot mai mare a raporturilor comerciale reciproce și sperăm, ca Austria să facă primele pasuri.

Ministrul a încheiat făcând o alusiune la ruperea raporturilor greco-române. Grecia, a țis d-l Take Ionescu, voinđ să întindă sfera influenței sale, să teme că Românii să nu aibă aspirațiuni politice în Macedonia, ceea ce este ridicol. Déca urmăm în Macedonia o politică agresivă, este numai pentru a apăra interesele numeroșilor noștri conaționali și pentru a veghia, ca să nu piardă caracterul lor național.

Récéla politică dintre România și Grecia nu pôte avé consecințe de cât pe terenul economic și comercial; ori-ce eventualitate de războiú este exclusă. În ori-ce cas, Grecia are mai mari interese de cât noi a menține raporturi amicale cu România, căci putem ușor lipsi pe numeroșii Greci, cari locuesc în țera noastră, de un mijloc de traiú. Evident că nu vom să agravam situațiunea actuală dintre cele două state prin ast-fel de măsuri; dér în situațiunea de față, Grecia trebuie să facă primul pas pentru îmbunătățirea relațiunilor dintre cele două state.

Ca la noi la nimeni.

III.
(Sfîrșit.)

Deși erau mari nedumeririle ce le aveau toți ómenii cu judecată și cu óre-care prevedere din sinul partidului nostru național față cu cele puse la cale astă iarnă de așa țisii activiști, li-a venit totuși ca un trăsnet din senin proiectul de adresă al clubului naționalist nemaghiar scris de toți cei opt deputați români, precum și vorbirile câtorva dintre aceștia. Tótă lumea românescă a fost uimită de ce a vędut și a auzit, și năcăjii „noua direcție”, nu mai scieau cum să talmăcescă schimbarea la rață, ce a suferit-o de-odată politica noastră națională prin purtarea neabărbătescă și umilită a noilor deputați.

În fața faptului, că deputații noștri activiști, în adresa ce au prezentat-o camerei nu numai că au părăsit cu totul principiile cuprinse în programul nostru național dela 1881, dér au mers un pas și mai departe, au primit și au declarat de-ale lor principiile pe cari adversarii némului nostru își întemeiază lucrarea lor de distrugere și sugrumare a limbei și naționalității noastre, primind de bună basa legilor din 1848 și 1867/8, cari legi au fost aduse în contra noastră

— Hei, bine c'ai scăpat și nu te mai năcăji.

— Cum să nu te năcăjesci, mă! d'apoi asta-i viață, arđă-o-ar focu s'o arđă, asta-i viață? Da de nu era nenea Ilie, ce mă făceam, mă? Acolo mă lua dracu, acolo țheu.

Ion nu mai avea curagiul să țică ceva. Îi era témă să nu-l supere cu vre-o vorbă, cum era năcăjit, c'apoi nu mai scăpa de Florea pân' la țiuă.

— Și când am venit acasă — continuă Florea — ce cređi că mi-am auzit?

Vorbe bune, ce? Așaa... Mi-a strigat din ușe stăpănu: Tioălosule, acuma se vine! Ai să-mi prăpădesci vitele, bețivule! Auzi mă Ioane? Auzi? Imi venia mai să mă dau cu capul de un zid și s'o isprăvesc. Déca a fost drumul réu eu sunt de vină?

— Stăpâne... — încercaiú eu să-l descebălesc.

— Taci, nerușinatule, să nu țic o vorbă că-ți crep capul!...

— Ce era să mă țic? Am tăcut și mi-am vędut de trebă. După-ce mi-am

descărcat lemnele, m'a chemat să mănânc. N'am vrut să mă duc. Prea eram otrăvit. Mi-am luat caii și am plectat.

Ion asculta cu ochii pierduți în foc, înlemnit. Tot ce-i spunea Florea nu era ceva nou pentru el. Le sciea el bine! Mai de mult, când era mai tiner, așa era și el, îi cădea réu vorba de dojană. Da încet, încet s'a învęțat. He, de câte-ori nu s'a culcat și el nemăncat! Da la urma urmiú cine era flămându? Tot el.

Amândoi stăteau tăcuți unul lângă altul, duși pe gânduri. Pe fețele lor se juca para focului.

Florea era tiner și voinic, dér era amărit réu feciorul, să vedea după fruntea ce i-se încreția a năcaz și după privirea lui încruntată.

Au stat așa o bucată bună de vreme. Florea tot aștepta să mai țică și Ion ceva, dér de géba. Lui Ion îi era frică să-și ridice și capul.

— „Asta nu mai e viață!...” țise în tr'un târziu Florea încet. „Am să mă stau

și cu scopul de a strivi și nimici cu încetul viața noastră națională. Au primit deputații din clubul nemaghiar absolut și necondiționat și principiul fundamental al legilor actuale ungurești, după care în această țară nu există popor și naționalitate română, slavă ori germană egal îndreptățite cu naționalitatea maghiară, ci există numai locuitorii „de diferite limbi”, cari toți laolaltă au să formeze națiunea maghiară unitară și indivisibilă.

Nici odată noi Românii nu am voit să fim priviți ca niște locuitori venetici, sosiți în țară numai de erii de alaltăieri. Tot-deuna am pretins să fim priviți ca popor, ca națiune băștinașă, care pe aceste hotare are dreptul istoric al ei, are drepturile și revendicările ei din vechime și mai presus de toate are aspirațiunea de a trăi și de a se desvolta liber și liniștit, ca popor român între marginile acestui stat.

Ce au făcut însă deputații activiști? Ne-au băgat mai întâiu într-o căldare cu toate naționalitățile. Și nu în înțelesul, ca să ne bucurăm toate popoarele la olaltă de drepturi egale cu Ungurii, ci așa cum o înțeleg legile de aici ungurești, ca să fim trași din partea celor dela stăpânire și unii și alții ca niște cetățeni de a lăua mână, cari numai ca „locuitorii fără deosebire de limbă” se pot valida, decât se vor alătura la națiunea maghiară, primind cu încetul limba și cultura ei.

Asta-i principiul unguresc al națiunii unitare politice, pe care l-au adoptat Dr. Mihali și soții în proiectul de adresă și cu care paradază acum așa dișii deputați naționaliști prin adunările de popor.

Acăsta însămnă însă, nici mai mult, nici mai puțin, decât că ei au părăsit cu totul drumul singur mântuitor, pe care națiunea română poate ajunge mai curând s'au mai târziu la drepturi și la libertate națională, și au pășit pe cărarea, pe care umblând nu putem s'ajungem și să fim decât vecinice slugi ale națiunii domnitoare maghiare, au pășit pe cărarea prăpăstioasă, ce duce la dismembrarea națiunii noastre și la contopirea ei într-o masă de indiviși, cari n'au drepturi și libertate proprie, ci pot trăi numai făcându-se iobagii maghiarismului.

Etă de ce tot Românul cu judecată și cu adevărate sentimente naționale a trebuit să se inspăimânte și să se cutremure, vedând rătăcirea în care au căzut deputații români activiști cu adresa lor și uitarea de sine și de demnitatea națională, de cari s'au făcut vinovați în vorbirile lor,

ținute cu ocaziunea desbaterei acelei adrese.

Nimic nu pôte dovedi mai tare adevărul vorbelor noastre, decât faptul, că d-nii Dr. Mihali, Vlad și alții umblă să se desvinovătescă înaintea Românilor pentru peccatele săvârșite în fața dușmanilor neamului nostru, dîcînd cătră alegătorii lor, omeni de bună credință d'ér nepricepători în ale politiceii noastre naționale, că ei nu sunt de aceea, cari să c'era totul și să se lupte pentru *chimere și fantasii*, că trebuie să cumpănescă voința cu puțința — cum dîce Mihali — adevă „să nu c'era cumva mai mult, decât li-ar fi în puțința să facă a-se îndeplini”; ér cum a dîs Dr. Aurel Vlad deunădi la adunarea din Romos: „noi visăm de autonomii naționale, d'ér nu ținem s'ema de puterile noastre (!!) și că „*nîsuița de a realiza idealul național numai atunci este îndreptățită, când vom avé destule puteri de a face acăsta*”. („Poporul Român” nr. 82 din 1905).

Audiți așadér, Românilor din munți și din câmpii: Până acuma a-ți umblat numai prin nori și a-ți bătut apa în piua, totă istoria v'astră începînd de la Traian până Horia și la Iancu n'a fost decât o rătăcire, un vis nebun, ce nu se va îndeplini nici odată, căci etă că marele deputat activist Vlad v'eu spune, că *nici a-nisui după idealul național nu sunteți îndreptățiti*, decât numai decât v'ei dispune de destulă putere.

Așadér, urmând sfaturile acestor „luciferi” activiști, nu ne rămâne ađi, neavînd puterea să schimbăm nimic noi de noi din situația noastră, nu ne mai rămâne decât să ne dăm legați.

Dr. Mihali dîce în vorbirea sa ținută la Ileanda-mare, cu sufletul liniștit:

„Aștept verdictul ce o să-l aduceți, cumpănînd că ore opinia publică mare românească în frunte cu toate foile noastre, — afară de unica „Gazeta” și cei câțiva sateliți ai ei, — are dreptate când aprobă activitatea noastră parlamentară, preamăresce curagiul cetățenesc, t'aria convingerilor noastre și vrednicia bărbătescă, cu care am ap'erat interesele neamului, ori că p'ote v'ei afla, că au dreptate foile, opinia publică și bărbații politici maghiari, cari ne injură...”

„Opinia publică mare românească în frunte cu toate foile noastre, afară de „Gazeta”!

S'ermană Româtime, în ce hal ai ajuns. La Arad „Tribuna” lui Ioan Rusu aprobă activitatea, preamăresce curagiul, t'aria convingerilor și vrednicia bărbătescă a deputaților Ioan Rusu, Ioan Suci etc. La Orăștie „Libertatea” lui Dr. A. Vlad laudă și preamăresce asemenea pe deputatul

Dr. A. Vlad, pe ortacul său Dr. Mihali și pe proculator acestuia de Vaida-Voevod. În fine la Budapesta „Poporul Român” al lui Birăuțiu, primul agent socialist al deputaților români activiști, care are ca colaboratori pe Dr. A. Vlad, de Vaida-Voevod etc., aprobă, laudă și preamăresce și el din răspuneri curagiul, t'aria și vrednicia acestor deputați. Și acăsta este „opinia publică mare românească” a lui Dr. T. Mihali, căci f'oaia vechiă activistă „Telegraful Român”, constatăm, n'a aprobat și n'a preamărit cu nici un cuvînt debutul lui Mihali și soții cu ocaziunea desbaterei adresei în camera maghiară.

Er Mihali mai susține și neadevărul, că „Gazeta” ar fi singură nemulțumită cu atitudinea deputaților, când știut este, că și alte dîiare, pe cari nu le-am numit aici, i-au muștrat în felul lor.

Laudele ce și-le croește Dr. Mihali în companie cu soții săi, deja au început să miröse tare de departe și credem că nu va trece mult și înșiși cei până acuma amăgiți, vor trebui să ia m'asuri grabnice pentru desinfecțarea atmosferei opiniei publice române. Într'aceea p'ote că n'ar fi de prisos să aducem aminte lui Dr. Mihali, că „unica Gazetă”, ca cea mai veche și cu cele mai ad'nci rădăcini; apoi, ceea-ce e de mare însemnătate în cazul de față, ca cea mai independentă și neinflunțată, cumpănesce și ea ceva în opinia publică română, decât mai există o asemenea opiniune și decât n'au m'ncat'o cumva v'ercolacii activității moderne.

Și am mai aduce aminte presidentului clubului naționalist nemaghiar și soților săi, că proiectul lor de adresă și în special vorbirile ce le-au ținut căți-va din ei, au desțepat cea mai mare nemulțumire, ba însemnătate și în procese independentă s'erbescă și slovacă. T'ote dîiarele naționale s'erbesc, în frunte cu organul lui Polit, apoi dîiarul național slovac „Narodnie Noviny” au veștejit purtarea lor, ér Polit așteptă și acum încă răspunsul lui Mihali la întrebările ce i-le-a pus în „Branik”:

„...Deputații naționaliști declară în adresă, că ei stau pe baza legilor de la 1848 și 1867. Cum adevă, pe baza legilor din 1848? Acesta să fie punctul de vedere al națiunilor nemaghiare din Ungaria în genere și a Românilor în deosebi?... Uitat'a Dr. Mihali istoria poporului său?...”

Nu numai că Mihali a uitat istoria poporului său, d'ér și-a pierdut și sentimentele naționale și de demnitate, ce le-a nutrit odin'ora, când nu-și da s'ema at'ata de „situațiile reale, precum le ofere momentul”, sentimente ce

le-a fost nutrit mai mult s'eu mai puțin încă și pe atunci pe când neascult'nd de sfatul celor prev'edători a alergat și el cu jalba „memorandului” în proțap, „c'aut'nd a-și c'astiga popularitate iefină la noi Românii, prin frase frumos sunătoare și prin postulate estravagante politice, accentuate la timp nepotrivit fără scrupul.”*)

Ađi când Mihali ne spune, că nu mai e omul, care să se lupte pentru „chimere, aleg'ndu-se la sfîrșit cu nimica”; când s'a dedat a-și da s'ema de „situația reală precum o ofere momentul” și a merge numai la sigur; ađi când acest cavaler al noiei d'irecții activiste nu se sfiesce și nu se rușinează a p'ăși înaintea aleg'ătorilor din Ileanda-mare, omeni cari își iubesc n'umul și sunt gata a aduce jertfe pentru liberarea lui, și a le povesti, că ei, deputații din club „au ținut să nu vină în fața dietei, a Maj. Sale și a opiniei publice europene c'un proiect de adresă, care să conțină *astfel de postulate mari, astfel de pretenții esagerate*, cari să-i înf'ățiseze ca pe niște fraseologi și demagogi, cari nu se sfiesc a-se face ridicoli”; când Mihali a lucrat astfel, s'a ar'atat ca Românul cel mai mic de inimă și cel mai de compătimit, pentru-că a dovedit, că av'nd ca president al clubului naționalist nemaghiar din dietă cea mai mare răspundere între colegii săi, nu numai că nu și-a înțeles chemarea și datorria sa, d'ér în adev'ér s'a purtat în mod ridicol și de compătimit.

Ce decadentă a spiritului, ce lipsă de sentimentul de demnitate națională și de respect față cu națiunea ta, a pretinde în gura mare, că ai făcut un act de mare prudență și un lucru de tot cuminte, când în fața dietei, a Majestății Sale și a opiniei publice mari europene, ai comprom'is o cen'să mare, d'ep'ată și of'ensată, ai înjosit'o și ai umilit'o până a te l'apăda de ea, — numai pentru-ca să nu d'ică unul s'eu altul, că ai fost prea pretențios!

Vai de un asemenea „curagiu”, de-o astfel de „t'arie a convingerilor” și „vrednicie bărbătescă”, ca aceea pe care au documentat'o Mihali și soții în dietă.

Purtarea lor de atunci și de ađi ne face a crede: nu că și-au uitat istoria neamului lor, ci în adev'ér n'au cunoscut-o și n'au p'etruns'o nici odată cum se cade!

*) Citat din vorbirea lui Mihali.

până la Crăciun, și noroc bun: îl închin dracului.
— „Și ce-ai să faci?” îndrăsnii Ion să-l întrebe.
— „Ce-am să fac? M'eu, să știu că-mi fac o colibă din g'ateje, uite ici — și Florea b'ăt' nec'ajit cu palma p'ământul. — D'ér să știu că-i coliba mea. M'am săturat de slugărie. Da ce!... S'eu muncesc de dimineța până s'era ca un rob, și-apoi să te înfrunte?”
— „Hei, m'eu Floreo, de g'eba m'eu, stăp'anu-i stăp'ân și sluga-i slugă.”
— „Ja fugi, m'eu, rebejitule, că nici nu sci ce spui... Stăp'anu-i stăp'ân, hai? Da stăp'anu ce-i m'eu? Nu-i om? Om e! Da sluga ce-i? Nu-i om și sluga? Spune tu, nu-i om? Atunci de ce să se p'orte ou

tine așa! D'ér căne sunt eu, ce?”
— „Lasă m'eu Floreo, b'ăete, nu te-aprinde, că-i de geaba!”
— „De g'eba! Așa ai d'is tu totă viața ta, așa ai fost tu. De-a d'is popa negru, negru ai d'is și tu, că tu ești un prost, m'eu Ioane, un prost, m'auđi?”
Florea l' apucă pe Ion de um'ér și l' scutură cu putere.
— „Ja lasă-m'eu n' pace!”
— „Ce să te las? Apoi, nu veđi? O să mori m'ane-poim'ane, și ce-ai făcut? Ce-ai făcut, m'eu, că écă ai înb'etr'ânit. Te-ai g'ândit tu vre-odată să-ți faci o căsuță în lumea asta? Nu te-ai g'ândit, c'ai fost un moleșit și-un cap sec. S'eu ai tu un cuib al t'eu, o g'ăină a ta, un p'or al t'eu? S'eu muncesc, m'eu, d'ér să știu că muncesc

pentru tine? Te-ai g'ândit tu?”
Ion oftă odată din ad'ncul r'ărunchilor, d'ér nu d'is nimic. Ii era t'émă să nu-l aprindă și mai tare pe Florea.
— „Ei, d'is ceva, m'eu Ion al popi, d'is ceva: Ce stai așa? Spune-mi m'eu, ce-ai făcut tu de când ești? Ți-ai pr'ap'ădit viața, omule, Ți-ai pr'ap'ădit'o.”
Ion r'émase cu ochii mari, privind departe n' întunec și îng'ănă ca trezit dintr'un vis:
— Mi-am pr'ap'ă-di-t-o!...
— „Apoi spune și tu, nu-i așa? Uite... o să mori și tu, bani n'ai, rude n'ai, n'ai pe nimeni, cine o-s'eu te îng'rope, m'eu?”
— „P'arintele — m'eu ng'ropă, p'arintele — mi-a spus el odată, că are să m'eu îng'rope pe de g'eba.”

— „Bă, da prost ești! Cum pe de g'eba, m'eu? Da nu i-ai robit o viață într'égă? Că bani nu-ți d'ă, așa-i că nu-ți d'ă simbrie? Apoi asta-i pe de g'eba? Te-a g'ăsit prost pe tine. Ce Ți-a d'is când te-a veđut așa al nim'ruui, — sci că mi-ai spus tu odată — ce Ți-a d'is? „E cam împiedecat Ion ăsta, d'ér hai să-l iau, să-l iau pe m'ancare.” Și-așa ai r'emas și Ți-ai pr'ap'ădit viața așa robotind la str'ain, s'eraclul de tine.”
— „Lasă-m'eu, m'eu Floreo, lasă-m'eu, nu m'eu mai roscoli,” se rugă Ion cu glasul înecat de pl'ans. „Tu ești t'iner, Floreo, ce sci tu.”
— „Cum, ce știu? Apoi nu te veđi? M'eu, decât mi-ar spune cine-va o'am să tr'ăesc așa ca tine, uite-acum mi-ai lega o piatră de g'at, și-m'ai arunca în r'iu.”

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promov'ază apetitul și face să crească greutatea corpului, dep'art'ază tusa și flegmă și face se încet'eze asudarea de nopte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să cap'etă în sticle de 4 cor. S'eu fim atenți, ca fie-care sticlă să fie prev'edută cu firma de mai jos

Sirolin

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șv'it'era.)

SCIRILE DILEI.

— 26 Octomvrie u.

Comandantul corpului de armată XII austro-ungar — la Sinaia. În ziua de 22 Octomvrie, Duminecă, comandantul corpului de armată din Sibiu feldmareşal-locotenentul Iosif de Gaudernack, însoţit de generalul de divizie feldmareşal-locotenentul Adalbert Laube, mai departe de generalul de brigadă Heinrich Kupprecht de Vartilok, comandant al districtului 6 de honveşti din Cluşi, colonelul Stefan Sartolik, şeful statului major al corpului XII de armată, maiorul Goldbach şi căpitanul conte Spanocchi din statul maior — s'a dus la castelul Peleş din Sinaia spre a se prezenta regelui Carol al României. Generalii şi ofiţerii au tras la hotel, de unde pe la orele 12^{1/2} au fost luaţi în trăsuri de curte de către comandantul batalionului 2 de vânători, maiorul Romanescu, F.M. L. Gaudernack a fost primit de rege imediat în audienţă, care a durat peste 1/2 oră. La ora 1 s'a dat în onoarea lor un dejun la care a participat şi moştenitorul de tron principele Ferdinand şi principesa Maria, mai departe ambasadorul marchisul Pallavicini şi ataşatul militar c. şi r. locotenent-colonelul Roswadowski. După dejun regele Carol s'a întreţinut cu fiecare oşpe, i-a condus apoi în sala de arme, unde a continuat conversaţia. După aceea regele s'a retras, dând ordin generalului Vartiadi, şeful casei militare, să arate oşpeţilor întreg castelul. La 4 şi jum. generalii şi ofiţerii au vizitat mănăstirea, er la 5 şi jum. au fost invitaţi la ceai, la castelul Peleş al principelui Ferdinand. Era de faţă şi regele, întreţinându-se cu oşpeţii până pe la orele 7, când regele s'a retras, er oşpeţii s'au întors la hotel şi cu trenul dela orele 8 s'era au părăsit România, întorcându-se la Braşov.

Procesul pentru mănăstiri. Cetim în »Tel. Rom.«: În procesul intentat bisericii sârbesci, pentru mănăstiri, din parte contrară s'a dat excepţie în contra competenţei tribunalului regesc din Budapesta de a judeca în acest proces, fiindcă cele mai multe mănăstiri se află pe teritoriul croat. Tribunalul reg. din Budapesta a respins însă excepţia în una din dăile trecute şi s'a declarat pe sine competent să judece în merit în afacerea mănăstirilor.

O manifestaţie italiană pentru România. Din Palermo se telegrafiază, că congresul societăţii »Dante Alighieri« ce s'a ținut în acest oraş, a aprobat o moţiune prin care se mulţumesc autorităţilor şi poporului român pentru favorizarea şcolilor italiene din Bucureşti şi se propune a se oferi României cu ocaziunea expoziţiunii jubilară din 1906, ce se va ținé la Bucureşti, o reproducţiune a colonei traiane în bronz.

Camera de comerţ şi de industrie din Braşov, a făcut un referat urgent către ministerul ungar de comerţ, arătând că toţi industriaşii mari de aici se pregătesc să lichideze şi să se stabilească în România, întemeind aici diferite industrii. — Scirea acesta senzaţională o reproducem după o fotografie din Bucureşti.

O grevă mare în Rusia. Rusia este din nou ameninţată de nise tulburări interne, cari din zi ce merge cuprind tot mai mult teren. Aceste tulburări stau în legătură cu apropiatele alegeri pentru

»Duma« rusescă, care e combătută de lucrătorii ruşi. În fruntea acestor tulburări stau impiegaţii căilor ferate, cari în număr de mai multe mii au declarat greva generală. Acestei grevi s'au alăturat şi lucrătorii din numeroase fabrici, încât astăzi comunicaţiunea pe mai multe linii ferate este întreruptă, er fabricile au trebuit să sisteze lucrările lor. S'au întemplat şi numeroase ciocniri între grevişti şi miliţie, cari s'au sfârşit cu numeroase răni. După scirile cele mai noue lucrătorii din oraşul Charkov au prădat magazinele de arme din oraş, înarmându-se. Apeductul dintre oraşul Moscva şi Mytichi a fost stricat, așa încât mai multe părţi ale oraşului Moscva sunt fără apă. Greviştii au tăiat firele telegrafului liniei ferate la Iekaterinoslav. În Charkov s'a ținut alături o întrunire a greviştilor, care s'a sfârşit cu o ciocnire între grevişti şi soldaţi. Mulţimea a tras cu revolvere asupra trupelor şi a asvirlit cu mici bombe contra lor. Trupele au tras trei salve. Sunt numeroşi răniţi din ambele părţi.

Viriliştii români ai comitatului Caras-Severin. În lista viriliştilor pe anul 1906 ai comitatului Caras-Severin figurează următorii Români: Alex. Mocsonyi (Căpălnaş), Dr. Iuliu Puşcariu (Budapesta), Dr. Vasile Hossu, episcop (Lugoş), Paul Teodorescu (Oloşag), Titu Haţieg (Lugoş) Dragutin Milcovici (Buna-română), Iosif Stancovici (Vasiova), Nicolae Popea episcop (Caransebeş), Mihail Bésán (Lugoş), Nicolae Birescu (Lugoş), Dr. George Dobrin (Lugoş), Ilie Balanescu (Boşca mont.), Toma Stanca (Cacova), Nicolae Proştean (Lugoş), Lazar Barbu (Lugoş), Coriolan Brediceanu (Lugoş), Ioan Cadariu mare (Lugoş) Teodor Staicovici (Valeaboului), Ioan Buşinţian (Boşca-montană), Vasile Theodor (Orşova), Dr. Isidor Pop (Lugoş), Adam Groza (Coşteiu-mare), Ioan Sferocci (Visag), Dr. Iacob Parneu (Iersig), Nicolae Băiaş (Orşova), Dr. George Popovici, protopresbiter (Lugoş) Ioan Petrovici (Ciclova-română), Dr. Petru Hubian (Cacova), Vichentie Ţeran (Căvărnan), George Albulescu (Nevrinca), Stefae Bercean (Lugoş), Dr. Pompeius Marcu (Lugoş), Dr. Iacob Major (Lugoş), Ioan Ruji (Lugoş), Nicolae Cornean (Apadia), Teodor Crăciun (Lugoş), Demetriu Rusu (Ticvaniiu-mare), Alex. Pavlovici (Oraviţa-montană), George Nicolaevici (Reciţa-română), Mihaiu Popovici, protopop (Orşova), Constantin Morariu (Boşca-română), Ioan Vuc (Boşca-română), Ilie Ţraîla (Oraviţa-montană), Mitru Sporea (Caransebeş), Constantin Viţian (Slatina), Paul Lazar (Mercina), Constantin Lazar (Oraviţa-montană), Nicolae Popescu (Ramna), Cristian Pateşan (Reciţa-montană), Ioan Balea (Moldova-veche), şi Isaia Popovici (Silha).

Cine câştigă la loterie? Mai înainte era la noi în floré loteria cea mică, care a înghiţit mulţi bani ai omenilor săraci. Acum e în floré loteria de clase, prin care câştigă bancherii storc şi mai tare clasa de mijloc a poporului. Ei exploatează cu mare noroc prostia omenilor! Dér să vedem ce şanse de câştig are loteria de clase, lăudată așa de mult prin reclame mari, prin planuri de joc, prin amăgirea poporului cu speranţe de câştiguri în sume enorme de sute de mii, ba chiar un milion corone. Înainte de toate vedem, că un milion n'a câştigat încă nimeni la loteria de clase. Să examinăm apoi planul loteriei. În acest plan stă scris cu litere gróese, că din 100.000 losuri 50.000 trebuie să câs-

tige. Privind mai bine, vedem că nu tot al 2-lea los câştigă, ci numai al 3846-lea los. Căci din 100.000 losuri 50.000 sunt seci, nu câştigă; din celelalte 50.000 losuri 47.300 se trag numai cu misa plătită, adică îţi capeţi banii înapoi, fără nici un câştig; mai rămân 2700 losuri. Din aceste 1378 se trag cu 240 cor.; ai plătit 160 cor. pentru los şi primesci 240 cor.; asta-i câştig? Apoi 763 losuri se trag cu 800 cor., 432 cu 1600 cor., 3 cu 2400 cor., 67 cu 4000 cor. şi 31 cu 8000 cor. Mai rămân 26 losuri, cari sunt trase cu câştiguri mari. Din 100.000 losuri 26 losuri! Slabă speranţă! Cine pierde? Clasele de mijloc ale poporului. Cine câştigă? Consorţiul de bancheri. Publicul plătesce 16 milioane cor. pentru losuri, din aceste se replătesc publicului 13 mil., 160 mii, din cari însă se detrag 2,632.000 (20%) ca dare de câştig. Deci publicul îşi capătă înapoi din 16 milioane numai 10,368,000, er 5,472,000 rămân perdue adică în buzunarele bancherilor şi la stat. Această manevră se repetă de 2 ori pe an şi astfel publicul plătesce în prostia lui 11 milioane cor. pe fie-care an. Bine face cel-ce nu jôcă la loteria de clase! („Drapelul“.)

Viriliştii români ai comitatului Sibiu pe anul 1906 sunt următorii: Escelenţa Sa Ioan Meşianu metropolit, Samuil Gangoalea, Ioan de Preda, Dr. Octavian Rusu, Ioan G. Bozdoc, Partenie Cosma, Ioan Baptist Boiu, Ioan Popa, Petru Comşa, Iacob Isdrailă, Alesandru Lebu, Ioan Răcuciu, Teodor V. Păcăţian, Nicolau Nadasdy, Ioan Drăgan, Stefan Moga şi Tedor Popescu.

Numire. Părintele Aron Lupşa, doctor în teologie şi preot gr. cat. în diecesa Lugoşului, a fost numit pe ziua de 1 Noemvrie preot militar în circumscripţia Serajevo.

Falsificator de monede. Lucrătorul de ţiglarie Ignatie Cziburka din Cluşi, care a falsificat monede de 1 coronă păgubind mai ales pe Români din împrejurimea Cluşiului timp de 2 ani, a fost condamnat la tribunalul din acel oraş la 2 luni închisóre. Cziburka s'a apărut cu aceea, că era sărac şi avea 7 copii.

Exportul de cereale din America în Europa. — De la 6 — 13 Octomvrie a trimis America în diferitele porturi ale Europei grâu 1.286 000 (în săptămâna precedentă 970.000, în anul precedent timpul cospundător 64.000) de busheli; porumb 258.000 (251.000 şi 157.000) busheli; saci de râmă 304.000 (1.895.000; 190.000) busheli; ovăs 407.000 (185.000); orz 16.570.000 (10.160.000; 16.000.000) busheli; grăsimi 20.500 (14.300; 19.100) kgr; unt 420.000 (1.06.000; 2.190.000) butõe; séu 107.000 (88.400; 87.460) kgr. şi brânză, puţină însă.

Stofă pentru două rânduri de odăjdii bisericesci din mătase grea de o frumuseţe rară, cu broderii de aur se află de vânzare pentru un preţ moderat Adresa la administraţia acestui ăiar.

I. Efect sigur vindecător. Toţi aceia, cari sufer de nemistuire séu stomacul nu funcţionează regulat ceea ce cauză constipaţie, durere de cap lipsă de apetit séu alte bóle, pot conta la vindecare asigură prin folosirea cunoscutelor prafuri sédilită a lui Moll. Cutii originale a 2 cor. se pot căpéta ăilnic prin postă dela farmacistul A. Moll liferantul curţii din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincia se se ceră preparatul A. Moll provédut cu marca de contravenţie şi subscriere.

Cartea neagră.

La alt loc apreciem presiunea, ce se esercită din partea inspectorului şcolar şi a comisiei administrative din comitatul Făgăraş asupra senatului şcolar din Tohanul vechi, pentru a determina pe acest senat să procure o bibliotecă şcolară maghiară. Aici vom da în resumat-traducere corespondenţa, ce s'a purtat pe tema această între comisiunea administrativă şi inspectorul şcolar, pe de-o parte, şi între senatul şcolar pe de alta.

I.

Din şedinţa comisiei administrative a comitatului Făgăraş, ținută la 11 Martie sub preşedinţa fişpanului Bauszner: Senatul şcolar din Tohanul vechi este somat a pune în esecutié circulara 112.607/904 a ministrului de culte şi instrucţiune publică şi a procura tipul corăspundător de bibliotecă fixat de comisiunea de specialiştii. Tipul I. este pentru şcolile cu 1—2 învăţători şi costă 130 cor. 66 fil., II. pentru şcolii cu 3—5 învăţători, costă 277 corone 82 fil., III pentru şcolii cu 6 şi mai mulţi învăţători — costă 517 cor. 49 fil. — Dacă se plătesc odată, se face reducere de 10%. Se póte plăti însă şi în rate egale anuale în termin maximal de 6 ani. A se adresa institutului »Atheneum«. Preţul bibliotecii este a se acoperi 1) Din taxele de înscriere. 2) Amendele pentru absenţe nemotivate. 3) Fondul şcolar, dacă există. 4) Subvenţie comunală séu alte isvóre. Ordinul e semnat de fişpanul Bauszner, şi pórtă n-rul 451.

II.

Procesul verbal al senatului şcolar din Tohanul vechi nr. 52. Şedinţa de la 17 Aprilie. Preşedinte Moise Brumboiu paroch, vicepreşedinte N. Crăciun, notar D. Pop, membrii: Sp. Boita, Haralambie Ungur, Benjamin Clococean, Moise Bobinca, Nic. Gabor, G. Pandrea. — Sp. Boita propune a se amâna procurarea bibliotecii. Elevii nu cunosc limba maghiară, ca să póta utiliza biblioteca. Procurarea ar fi o risipă, er cetirea de către elevii perdere de timp, pentru părinţi cheltueli sadarnice, de óra-ce cărţile le-ar strica şi murdări băieţii şi părinţii ar trebui să le plătescă. În sfârşit în Tohan există deja bibliotecă atât pentru elevi, cât şi pentru adulţi. Propunerea d-lui Boita s'a primit cu unanimitate.

III.

Comisiunea administrativă prin ord. ad 451 din 28 Aprilie invită senatul şcolar să satisfacă neamănat ordinul 451 — orî să raporteze despre piedeci. Ordinul, fiind preşedintele în concediu, este iscălit de d-l prim notar Al. Belle.

IV.

Inspectorul şcolar reg. d-l Varó Béni prin ord. nr. 520 de la 2 Maiu, insciinţeză senatul şcolar, că nu aprobă decisiunea de la 17 Aprilie şi cere o declaraţie, dacă

— „Lasă-mé Floreo, lasă-mé, nu mé mai amări, că destul sunt eu de amărit“...

„Veđi, mi-e nécaz — continuă Florea mai domolit — mi-e nécaz par'că pe totă lumea. Tu ai inimă bună, așa e? Ai inimă bună, sciu, dér ce folos de viaţa ta? S'a dus“...

— „Hei, decât n'am avut noroc, ce să fac?“ îngână Ion şi două lacrimi îi alunecară pe obrazii lui uscaţi.

— „N'ai avut noroc! Déca nu ţi-l'ai făcut, cum să-l ai? Cređi tu că norocul vine așa singur? Ai fost un moleşit, asta e. Ai slugărit o viaţă întrégă, şi cu ce te-ai ales? Uită-te, uită-te la tine. Astea-s haine, mé? tot petece! Ai avut tu vre-odată vre-o haină nouă pe tine? Spune!“

— „Ce mi-a dat părintele.“

— „Da, ce ţi-a dat părintele... De rí-deau ómenii de tine, că par'că erai unu de la comédie. Apoi veđi?“

— „Ci lasă-mé méi Floreo, lasă-mé nu mai mé judeca, lasă-mé!“ dise Ion şi-şi îndesă căciula pe urechi nécăjit.

— Nu te judec, dér mi-e ciudă măăă-ă, mi-e ciudă, că te-ai mulţumit o viaţă întrégă cu osul ce ţi l'a aruncat altul, mi-e ciudă că tu cređi că şi eu o să trăesc așa, m'audí? Să sciu de bine că mé tîrêse ca un vierme, şi tot am să-mi fac căsuţa mea, să fiu în rénd cu lumea. Da, ce să mé înfrunte? Că stăpănu-i stăpân şi sluga slugă, ăic? Da sluga n'are suflet măăă! Sluga-i căne? Sluga e rob să ducă greul, ca să-şi audă vorbe rele? Ce?.. Dér tu ce scii? Tu ai fost un prost totă viaţa ta. O viaţă întrégă ai fost... slugă... slugă, slugă... ptiu!“

Şi Florea se ridică cătrănit cum era şi plecă înspre cai. Se opri un moment, şi-i strigă lui Ion: „Veđi, că se stinge focu, mé slugoiule!“... şi-apoi se perdú în întunerec.

Ion rămase ghemuit şi cu căciula trasă pe ochi. Un nod i-se pusese în gât, îl simţia cum i-se plimba de la furca pieptului până în gâtlee, şi er îndărét. Şi ca nisece valuri tulburí simţia că-i umblă prin suflet. Se gândia şi par'că-i era frică să

se gândescă la viaţa lui. Așa era, cum i-a spus Florea, da, așa era. O viaţă de slugă! Şi ar fi putut să fie altfel, ar fi putut!

Îşi aduse aminte de Dinu din capul satului, cu care copilărise. Şi Dinu fusese sărac, sărac şi el. Da Dinu ce era acum? Om cu stare. Cu feoiuri mari şi veđut în lume... pe când el?

Il podidi plânsul şi plânse liniştit şi oftând până ce audí glasul lui Florea mai încolo: „Nea, glóbă, mâncate-ar viermii să te mânânce!“

— „Méi Floreo, méi, ia vino încoa! Sciu tu mé, de ce sunt eu așa cum sunt, sciu tu cine m'a adus pe mine aici? Avram mé, Avram mi-a mâncat mie norocu şi m'a împins de pe drumul ómenilor, Avram, cănele de Avram.“ Stăi să-ţi spui, şeđi icl, şeđi şi-ascultă. Ţi-am mai spus eu, da să-ţi mai spui odată.“

Florea se aşeđă lângă el.

— „Am fost şi eu odată tîner, méi Floreo. Şi era pe vremea mea o fată, de-o chema Ana. Cu aia mé potriviam eu.

Odată, la joc, Avram morariul, — ai auđit tu de el, ăla de-i la Gherla — s'a nécăjit nu sciu din ce pe-un fecior şi-a luat un scaun de la lăutar, şi când se dea, feciorul s'a ferit şi a lovit pe Ana drept în cap, de-a căđut mórtă. Scii tu asta, méi? Cređi tu, că eu nu mé gândiam atunei să fiu om în lume, să-mi fac căsuţa, cum ăic tu? Da decât mi-a omorit norocu, ce mai puteam să fac? Am rémas așa pustiu în lume şi nu sciu cum, că par'că mi-ar fi omorit sufletul. Veđi, veđi mé, de ce-am ajuns eu așa? Veđi?“

Il înecă plânsul şi nu mai putú să vorbescă. Florea se uită la el şi par'că-i părea réu că fusese așa de aspru adineauri.

Un vânt ușor prinse să vijeie printre ramurile sălciiilor de lângă rîu, îngânându-se cu vuetul apei. Din când în când s'audia pasul cailor din apropiere. O frântură de lună se uita veselă printr'o destrămătură de nori.

Florea îşi puse căpătăiu o mâneacă de sarică şi se culcă.

senatul menține și pe mai departe deciziunea. Dacă o menține, atunci să înainteze și procesul verbal. Fiind vorba în deciziune și despre o bibliotecă, despre care inspectorul n'are scire, interzice sever folosirea ei. Tinerimea școlară de la școlile comunale n'are voie să cetască decât cărți censurate și controlate riguros de către specialiști. *Biblioteca și cărțile neautorizate se le scotă din școlă.* Directorul și învățătorii sunt responsabili de această. Datoria legală, indispensabilă a unei școli divinate este să învețe limba statului, pentru-ca tinerimea să poată folosi bibl. școlară. Cetera cărților scrise în limba statului nu poște să fie de cât folositoare.

V.

Comisiunea administrativă prin ordinul 1121 provocă senatul școlar să înainteze neamănat procesul verbal cu deciziunea referitoare la procurarea bibliotecii împreună cu observările inspectorului. Ordinul acesta a fost primit la Tohan în ziua de 26 Iunie și este semnat de d-l Al. Belle.

VI.

Procesul verbal nr. 83 despre ședința senatului școlar ținută la 2 Iulie. Membrii prezenți M. Brumboiu, D. Pop, G. Pandrescu, B. Cloccianu, N. Crăciun. Fîndcă membrii nu s'au întrunit în număr suficient nici la a doua convocare, nu s'a putut aduce nici o deciziune în chestia bibliotecii. Senatul se va convoca a treia oră.

VII.

Inspectorul școlar cu ordinul 924 din 6 Iulie înapoiază procesul verbal încheiat în ședința de la 2 Iulie, cu observarea că neconținând nici o deciziune, d-l inspector n'are ce aproba. Tot odată provocă din nou senatul să satisfacă circulara ministerială referitoare la procurarea bibliotecii, cât mai curînd.

(Va urma).

Inființarea unui regat sud-slav.

Dr. Spiridon Gopcevic din Viena, unul din cei mai erudiți publiciști din Austro-Ungaria, cunosător adînc al popoarelor și al raporturilor din Balcani, a publicat o importantă lucrare despre uniunea popoarelor slave din sudul Austro-Ungariei. Lucrarea această a stîrnit un viu interes în cercurile politice din Austro-Ungaria și toate țările din Viena, Budapesta, Praga, Agram etc., au resumat-o pe larg și au comentat-o.

Ideea principală a d-lui Gopcevic este, ca toate popoarele slave, formînd un stat, să între în uniune personală cu Austria, ceea-ce el socotesce necesar și foarte curînd realizabil, chiar în interesul situației de mare putere a dinastiei Habsburgice.

Autorul crede, că ideea s'ar pută realiza prin ocupațiunea parțială a Turciei europene, precum și prin ocuparea Ser-

biei. Regatul sîrb se află de 18 ani într'un neîntrerupt proces de decadență și mai ales după tragedia de acum doi ani și jumătate el a pierdut dreptul de a mai fi stat independent. Astfel statul sud-slav s'ar constitui din Bosnia, Herțegovina, Rascia, Serbia, o parte din vîlaetul Salonic (afară de Chalkidike), vîlaetul Cossovo (afară de părțile locuite de albanesi), Croația, Slavonia și Dalmația.

Vîlaetele turcesci împreună cu Serbia, Bosnia, Herțegovina și Rascia au în total $7\frac{3}{4}$ milioane de locuitori, dintre cari 6 milioane Sîrbi, 300.000 Albanesi, 250.000 Turci, 175.000 Români, 50.000 Greci și 200.000 Bulgari. În Croația, Slavonia și provinciile ungare locuite de Sîrbi au 3 milioane jum.

Astfel noul stat sud-slav ar avé 11 mil. jum. de locuitori.

Noul stat, pentru a nu-se atînge susceptibilitățile diferitelor rase slave, nu s'ar numi nici Serbia, nici Croația, ci Illiria, reînființându-se în acest fel vechiul și istoricul regat illir, în uniune personală cu Austria.

Autorul apoi continuă:

„Mulți se vor mira, că am eliminat din socotăla Ungaria. În primul rînd este o cestiune, decă Maghiarii, cari judecă și cugetă, n'ar considera drept o fericire pentru dînsii, că vor scăpa de 3 milioane de Croați și Sîrbi, cari cu cele trei milioane de Români, cu aproape trei milioane de Slovaci și cu cele două milioane de Germani ar fi la un moment dat destul de tari ca să scuture hegemonia maghiară, deși în 1867 și 1868 ei au fost dați pradă maghiarismului cu o ușurință și o orbire fără păreche în istorie.

„Ați încă vedem cum s'au desfășurat relațiunile în Ungaria. Acum pot să vadă și cei din cercurile hotărîtoare, că fericirea monarhiei nu se face ca să înlesnescă mărirea Maghiarilor pe spiunarea celorlalte popore, ci ca fie-care să aibă drepturi și datorii egale, cum e în Elveția, în Belgia și Statele-Unite.”

D-l Gopcevic trece apoi la marile puteri europene și afirmă, că în afară de Rusia și Italia nici o altă putere mare n'ar avé nici o obiecțiune în contra acestei noi formațiuni, care s'ar face în prima linie în interesul popoarelor slave de sud și ar asigura liniștea și ordinea în Balcani.

De altfel cu Rusia s'ar puté ajunge lesne la o înțelegere, de ore-ce deja în 1876 ea oferise Austriei partea occidentală a peninsulei balcanice, dîr contele Andrassy a fost destul de strîmt în vederi și a refuzat această ofertă.

În ce privește pe Italia, d-l Gopcevic spune, că un război cu acest stat este inevitabil. Și mai bine e să se facă acum războiul, când Austro-Ungaria este mai tare, decăt mai târziu. („Secolul.”)

Numărul Românilor în Macedonia.

„Revista Macedoniei”, organul societății de cultură macedo-română, constată în ultimul său număr, că, în sfîrșit, atît Patriarhul, cât și d-l Delyanis, ministrul Greciei la Paris, au recunoscut că există elementul român în Macedonia.

După Delyanis, numărul Românilor „ar fi de 100 mii, din cari numai 10.000 cu propaganda română”; etă la ce s'ar reduce numărul lor, un număr redus, care nu justifică pretenția de drepturi ce reclamă.

Ei bine, să pôte stabili cu date aproape precise, numărul Românilor din Macedonia.

1) Sunt în Turcia 82 comunități românești recunoscute de autorități. Multe din aceste comunități numără câte 2 și 3 sute de membrii, s'eu familii, și cea mai mică nu pôte avé mai puțin de 30 membrii, căci nu permite legea. Decî, decă luăm ca termen mediu 100 de membrii pentru fie-care comunitate, am avé $82 \times 100 = 8200$ de familii s'eu 41.000 locuitori partizani ai cauzei române. Acastă cifră, deși este de 4 ori mai mare decăt ne dau Grecii, totuși este dedesuptul numărului partizanilor noștri. Sunt multe localități unde avem școli și nu avem încă comunități românești recunoscute de Turci, fie că numărul bărbaților, cari lucrează acolo, nu se urcă la 30, fie că guvernatorul ne este dușman, s'eu că intervențiile Grecilor sunt luate în seamă încă.

Decă la numărul de mai sus adaugem numai 15 mii pentru Români declarati și neconstituiți încă în comunități, cifra partizanilor Românilor s'ar ridica la 56.000.

2) Este însă un alt mijloc și mai exact, care este adoptat în statistică pentru deducerea numărului locuitorilor unei țări. Elevii înscriși în școlile române din Macedonia, la începutul anului școlar 1905—1906, sunt în număr de 5730. Decă înmulțim numărul elevilor înscriși cu 7, căci fie-care elev se presupune că are doi părinți și 4 frați, cari au terminat s'eu n'au început școala, atunci vom avea pentru Români declarați, cifra $5730 \times 7 = 42110$. De notat este, că cifra 5730 care ne dă numărul elevilor înscriși, este cu mult mai mică decăt cifra, care trebuia să o avem la începutul acestui an.

Când arhiepiscopul grec afurisește în biserică, când antartul le răpescă avuțurile și viața la toți aceia, cari se declară Români, ér noi nu avem nici un mijloc de apărare, nu este momentul să ne numărăm partizanii.

Totuși, cifrele, așa minim considerate, ne dau între 56.000 Români naționaliști și prin urmare, decă înmulțim acest număr al naționaliștilor declarați cu 10, vedem că numărul Românilor în Macedonia este între 560 și 600.000.

De pe Someș.

(Profesorul N. Iorga. Biserică nouă gr. cat. Preparandia din Gherla. Un castru roman. Diverse.)

Gherla, în 25 Octomvrie 1905.

În călătoria sa de studii profesorul N. Iorga a ajuns și în orașul nostru, unde în societatea d-lui I. Cl. Iuga, cand. de adv. a vizitat unica biserică română din suburbia Candia, precum și capela. De aici d-l Iorga a plecat la Nicula, unde a vizitat mănăstirea cea veche și cea nouă, adunând și însemnând datele și inscripțiunile aflate în cărțile bisericesci. Reîntorcîndu-se dela Nicula, după ce a luat prânzul la ospitala familie a d-lui protopop gr. cat. Alexandru Lemenyi, a plecat la Deșiu, de unde are intențiunea să viziteze Ciceul, Vadul și Ungurașul (Bálványos-váralja).

* * *

După multă așteptare în fine li-se împlinesce și Românilor din Gherla un vis de mult visat. Li-se edifică și lor biserică de mult dorită. E de însemnat, că în Gherla pe lângă toate că o mare parte a locuitorilor o formeză Români gr. cat. și pe lângă toate că este episcopie, seminar și preparandie românească, totuși Români n'au dispus pîn' acum de un sf. lăcaș de închinăciune, potrivit. Ci numai în suburbia numită Candia este o mică biserică veche, care însă nici pe departe nu corîspunde cerințelor.

Cei dela episcopie împlinesc serviciile divine într'o odaie numită »capela episcopescă«, care e atît de strîmtă, încât abia încap teologii într'însa, necum să mai pôte încăpé și alt public. De ce episcopia n'are o catedrală în o diecesă atît de vastă, ca și a Gherlei, acesta e o întrebare, la care eu nu pot răspunde! Deja demult s'a lansat ideea edificării unei biserici parohiale care idee numai acuma s'a intrupat, începîndu-se la edificarea unei biserici frumoase în stil curat bizantin. După totă probabilitatea, la vară va fi terminată și se va sfinți.

Astfel și Români din Gherla vor avé barem o biserică, decă altceva n'au...

* * *

În preparandia (pedagogie) română de aici, devenită în timpul din urmă atît de faimosă, a pîtruns un spirit nou. Grație noului personal didactic, în frunte cu noul și vrednicul director Dr. P. Fabian, prof. de teologie.

În anul acesta în cursul prim au fost primiți numai acei candidați, cari au terminat 4 clase medii. Se sperază un mers spre bine al acestei preparandii. Numai una rămîne enigmă nedeslegată. Și anume: *Ôre ce rost are portretul fostului ministru și dușman de mîrte al nostru, Berzeviczy, care e atîrnat la loc de frunte în sala profesorală?* Să-si fi câștigat ore acest archişovist merite neperitoare față de preparandia rom. din Gherla? Mai că nu ne vine a crede! De altfel cei din fruntea institutului au cuvîntul!

* * *

În hotarul Gherlei, între cele 2 ramure ale Someșului mic, făcîndu-se săpături, s'a dat de ruinele unui fost castru roman. Cu ocaziunea săpăturilor s'au aflat mai multe obiecte de pe timpul Romanilor (2 statue de bronz, unelte de casă, dinari de argint etc.)

Ion se potoli de la o vreme și se sculă să mai adune ceva vrăscuri să pue pe foc. Tocmai când se întorcea, auzi pe drumul de la móră tropot de cai. Trebuie să fie Mărin — își dîse — sluga notarului. Da unde-o fi fost, de vine așa târziu?

Aruncă vrăscurile pe foc și se aședă din nou la loc. Pînă să-si umple pipa, Mărin descălecă și dădu drumul cailor. Când se s'apropie, Ion îl făcu semn, că Florea dîrme. Atunci Mărin îi spuse pe șoptite:

— Nene Ioane. Știi ceva? Am trecut pe la cărciumă, și sci cine era? Avram morarul, nene Ioane, i-au dat drumul de la Gherla.

Ion făcu ochii mari și i-se părú, că se cufundă pămîntul cu el. Se ridică în picioare și prîndîndu-l pe Mărin cu amîndoué mîinile de umeri, îl întrebă cu vocea răgușită:

— Avram morarul, dîci?

— Avram morarul. Da ce ai de tremurî așa?

Bătrînul nu-i răspunse și rămase de piatră.

Mărin se trînti jos lângă foc.

„Sunt ostenit ca un căne. De aș-diminuță de la trei, o fi vremea. Nopte bună. De rămăi deștept, veđi și de caii mei, să nu cum-va să trecă rîul”. Peste puțin adormi și el.

Ion sta, de par'că l'ar fi trîsnit Dumnezeu. Nu mai scia pe ce lume-i. În sufletul lui se roscoliră valurile vieții sale întregi. Ochii lui slabi se încordară, de par'că ar fi voit să spîntece desimea întunerecului. Se simția mergînd înspre sat, intrînd... Și-apoi trecînd peste pragul crășmei. Și-l vedea înaintea lui pe Avram.

— Avrame, mîi, tu mi-ai omorît mie norocul, tu!...

Și ca împins de-o putere neveduță, bătrînul o porni înspre sat. Voia să se ducă la crășmă și să-i spue: „Uite mî, ce-ai făcut tu din mine? Veđi?” Și decă va dîce ceva să-i dea una cu bricé-gul în inimă... și-atîta. Încăi să se scie! Și-apoi ce-o mai fi, praf să fie. Acum

e bătrîn; ori în lume, ori în Gherla, tot una pentru el. Par'că de patru-deci de ani lumea asta n'a fost pentru el o temniță? O temniță a fost!

Și mergea bătrînul ca dus de vînt, cu mîna pe bricé-gul din șerpar.

Când ajunse prin dreptul morii, pașii lui se domoliră... tot mai mult... tot mai mult... pînă se opri.

Ședú așa pe loc cu ochii în pămînt o bucată bună de vreme, și-apoi încet... încet o porni înapoi. Ajunse la cei doi tovarăși, se uită la ei, își aruncă odată ochii înspre sat și dădu amărît din cap. Peste puțin se apropié de Mărin și întinse mîna, voin să-l trezescă..., dîr se opri. Își așternú sarica lui ruptă și se trînti pe ea privind în sus, în înălțimea întunecată a cerului.

* * *

Când începú să se crepe de ziua, se sculară cu toții, prinseră, caii și gata de plecare. Mărin era călare și Florea tocmai se suia, când Ion cu cei patru cai, ținîndu-i de căpestre, se apropiă de ei. Fața

lui era suptă și ochii tulburi, de stătea să nu-l mai cunosc.

— Uite mîi, Florea — Dumnezeu să-ți dea sănătate, ađi e Duminecă, așa e? Uite ce m'am gîndit eu. Să-mi duci tu caii la părintele, că eu...

Aoi se opri înecat și dădu din umeri. Și apoi luptînd să isprăvescă: Eu mî duc mî... mî duc...

— Ce? întrebă Florea mirat.

— Uite... am o rudă colo în satul ăla de peste rîu... mî duc s'o ved. Du-mi caii acasă și spune-i părintelui, că mî n-chin cu sănătate.

Florea legă caii de ai lui și porni cu Mărin.

Ion, rămăs ca un stîlp, se uită lung în urma lor și începú să plîngă. Își întorșe apoi capul înspre rîu și făcîndu-și cruce porni. —

Și când cei doi uroau grindul morii, Ion trecea podul peste rîu și se ducea... pentru tot-déuna.

Z. Bărsan.

Săpăturile sunt conduse de membrii de la societatea maghiară de anticități, și natural, că obiectele aflate au ajuns în muzeul gimnasiului de stat din loc. Până acum intrăgă »via pretoria« e scosă la lumină. Săpăturile continuă.

* *

În Dumineca viitoare va fi consacrată provisorie a nou edificat bisericii gr. or. din Deși, terminată de curând. Astfel Deșiul, deși nu e sediu episcopesc și n'are seminarium și preparandie rom., totuși intră în privința bisericilor, având 2 biserici române, noue și frumoase pentru ambele confesiuni.

Marius.

Din comitatul Bistrița-Năsăud.

Bistrița, Oct. 1905.

Festivitățile din Șoimuș.

Fără îndoială, că una dintre cele mai frumoase festivități la câte am luat parte în timpul din urmă, — afară de cele dela Sibiu, — a fost cea din mica și pitorească comună Șoimuș, aranjată la 24 Sept. a. c.

Deși timpul era ploios și tina destul de mare, totuși comitetul despărțământului Bistriței al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ocupând două trăsuri s'a îndreptat mersul spre Șoimuș, unde fusese invitat pentru a-și ține adunarea de toamnă.

După o călătorie de peste o oră, în marginea comunei Dumitrița am fost întâmpinați de un frumos banderiu constător din călăreți și trăsuri, în frunte cu fiul preotului din Șoimuș. Tinerul Pompei Baciu, beneventând comitetul și oșpeții, între întreite aclamări de „să trăiască“, ne-a pofit cu drag în sinul comunei sale, Presidential Dr. Tripon răspundând, între nenumărate urale ne-am luat drumul prin comunele Dumitrița, Ragla și Budacul român.

Sosind în comuna Șoimuș, s'ărbăto. reșe am fost primiți între sunete de musică. Cu toții ne-am scoborit la biserică, care draguț se înalță în mijlocul satului. În biserică servea preotul local Ioan Baciu asistat de preotul Timariu din Bérla. Corul nu am avut norocul a-l auzi, căci nemilosa mărte chiar acum secerase pe una din fețele harnicului conducător de cor și învățător local Basiliu Baciu. La sfârșitul liturghiei s'a ținut o bine tălmăcită predică ocazională din partea preotului local Ioan Baciu, vorbind despre „orbă sufletescă“.

A urmat adunarea despărțământului, care ținându-se în frumoasa biserică locală, a fost bine cercetată de poporul din loc, precum și de câți-va inteligenți și poporenți din comunele vecine. Am regretat foarte mult absența preoțimeii și învățătorimeii din jur, care — așa se vede — nu numai că nu s'a îndemnat poporul de a lua parte la această frumoasă și înălțătoare serbare românească — d'ărs'au dat silința a absentă chiar și ei înșiși, — onore excepțiilor!

Cuvântul de deschidere rostit de oratorul d-l Dr. Gavril Tripon, și pronunțat în termeni populari, a produs în sinul asistenților căldură sufletescă și dor de emulare în fapte bune și creștinesci. Vorbirea i-a fost răsplătită cu nesfârșite urări de „să trăiască“.

Prin secretarul despărțământului d-l Dr. Victor Onișor, se dă cetire raportului despre activitatea comitetului despărțământului, apoi se cetesc socotelile de pe anul 1905 și preliminarul proiectat pentru anul 1906. Pentru censurarea raportelor se aleg în comisiune d-nii: Ioan Baciu preot, Dr. Ales German și Ioan M. Baciu. După censurarea raportelor, comisiunea censurătoare prin referentul său Ioan Baciu, face propunerea, ca rapoartele să se primescă și comitetului să i-se dea absolutul.

Se dă apoi cuvânt d-lui Dr. Victor Onișor, care comunică hotărârea comitetului referitor la votarea premiilor pentru stupărit și agronomie. Premiul pentru stupărit de 20 cor. s'a votat lui Nicolae Codău din Zagra, ér unul de 10 cor. învățătorului Gregore Romanessi din Monor, care i s'a și predat în prezența publicului asistent. Premiul de 20 cor. destinat pentru un tiner ce va cerceta școala agronomică din Bistrița, nefiind concurent, — s'a acordat tinerului George Pécuarariu, care frecventază școala de pomărit din Bistrița.

*

Eshaurindu-se programul, adunarea se inchide, apoi li-se dă cuvânt conferențiarilor. Dr. V. Onișor ține o frumoasă conferință despre „Măncărimea de procese“ sfârșind cu învățătura, că „mai bună este o pace slabă, decât o judecată grasă“. Conferința a fost bine primită și viu aplaudată.

A mai ținut conferința d-l Dr. Gavril Tripon vorbind despre: „Muncă, păstrare și pace“. Bunele și înțeleptele povești, asemenea au fost viu aplaudate din partea asistenților.

Constat, că aceste instructive conferențe au edificat foarte mult pe poporul Șoimușan.

Sfârșindu-se conferențele, între asistenți s'au împărțit gratuit din partea despărțământului Asociațiunii 105 cărți și anume: 35 es. „Casa părintescă“; 35 es.: „Grădina de legumi“ și 40 es. „Astra“.

*

După un scurt banchet cu toții în corpore am vizitat esposiția, ce era aranjată în edificiul școlii. Curtea școlii era plină cu mașini agricole espuse de tovaroșia agricolă din loc.

Întrând în edificiul școlii, prima-ora trebuia să întri prin o sală mare și luminosă în care erau espuse și aranjate cu mult gust: legume, pome, unelte de stupărit și cusături. Esaminând cu deamăruntul, am admirat napii de câte peste 6 kgr. espusi de Pavel Moldovan și de preotul Ioan Baciu; un cartofil urias espus de Dr. Victor Onișor; am admirat cele 36 soiuri de cucuruz, 30 soiuri de grâu și 40 soiuri de cartofi espusi de Tovărășia agricolă, condusă cu multă înțelepciune și pricepere de preotul Baciu. În secția pomelor am admirat frumoșele colecțiuni de mere și pere, nucii și prune espuse de preotul Baciu, învățătorul Basiliu Baciu, Moldovan Dumitru și Dr. V. Onișor (pere). Blaga Ionică (struguri). În secția țesăturilor, cu toate că un număr frumos de țesături trimise la esposiția din Sibiu încă nu au fost reînapoiate pentru a fi espuse și aici, lipsa nu li s'a simțit, fiind salele pline de țesături, ce se întreceau prin frumșete.

Dintre cele espuse am admirat un excelent covor espus de d'ămna preoțesă Nastasia Baciu; 2 fețe de masă foarte frumos lucrate de d-șora Valeria Baciu, fiica învățătorului din loc. Apoi un mare număr de cătrinte (zadii), fețe de masă, ștergere etc. etc. Tot în această sală au fost espuse și uneltele de stupărit ale harnicului stupar d-l Ioan M. Baciu, care dispune de o stupină aranjată model și vrednică de a fi vizitată de trecători. Tot aici era espusă și mașina centrifugală a d-lui Dr. A. German, medic și un pasionat stupar.

În nemijlocita apropiere erau și corfele împletite de învățătorul Baciu și cofa (donița) lucrată cu multă măiestrie de economul Ioan Moldovan.

În a doua sală erau espuse mașini de cusut la cari coseau țărance din loc, apoi erau espuse lucruri de mână, ciopliri, coșulețe lucrate cu multă măiestrie, ér un părete era încărcat cu lucruri fotografice executate de băiatul Emil Baciu, care asemenea lucra la un frumos cadru de iconă.

În a treia oada erau espuse pălării de paie făcute de economul Mașteiu Pop, apoi mașina de tăiat surcele pentru facearea de coșuri, espusă de fabricantul Pompei Baciu. Aici ni s'a dat ocaziunea a vedé alcătuirea acelor coșuri de transport, pe eari neguțătorii le află foarte practice.

După aceea juriul compus pentru distribuirea premiilor, a hotărât împărțirea premiilor în suma de 51 cor. între 38 esposanți.

Amintesc, că la suma pentru premii au contribuit Dr. G. Tripon 20 cor.; despărțământul „Asociațiunii“ 10 cor.; Ioan Mărginean, căpitan în pensiune (Ragla) 10 cor.; Ioan Baciu, preot 5 cor.; Dr. Ales German 3 cor.; George Curtean 2 cor. și Dr. V. Onișor 1 cor.

Au pus premii în perspectivă pe anul viitor: „Bistrițiana“ 20 cor., „Șoimușana“ 10 cor. și „Coroana“ 20 cor.

După distribuirea premiilor căreia i-a precedat o frumoasă cuvântare a directorului despărțământului — cei din loc s'au dus pe la ale lor, — ca peste un cés să se pótă reînturna la producțiunea teatrală aranjată din acest incident.

Séra la 8 ore în pavilionul anume spre acest scop clădit pe spesele părintelui Baciu, s'a început producțiunea teatrală, predându-se sub conducerea preotului Baciu (unul dintre înființătorii teatrului la noi la Români) piesa teatrală: „Lipitorile satelor“, vodevil în 5 acte, de Alexandri și Milo, musica de Flechtenmacher. Producțiunea a succes peste așteptare, achitându-se pe deplin fie-care diletant de rolul ce i s'a încredințat. Meritul este cu atât mai mare, căci aceste roluri au fost jucate de țărani din loc, dintre cari cea mai mare parte nici nu văduse teatru.

Cei-ce au luat parte la aceste festi-

vități sunt veseli, că au fost părtași, cei ce nu au putut lua parte, le pôte părea rău!

Theodor A. Bogdan.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 25 Octomvrie. În ordinul guvernului către municipii, subscris de ministrul președinte Fejervary, se dice între altele: Ministeriul așteptă dela municipii, să-și împlinescă punctual datoria ce li-o impune legea în ce privește încasarea birurilor către stat, ce se plătesc de bunăvoie, și să le predea visteriei de stat, precum și extradarea certificatelor de intrare la ôste a acelora, cari de bunăvoie să presentă la serviciul militar. Dacă municipiile nu se vor conforma acestor dispozițiuni, devine imposibilă satisfacerea cheltueților interne municipale și a altor lipsuri. Ministeriul așteptă împlinirea acestor datorii din partea municipiilor, ca să nu fie necesitate de aplicarea altor mijloce mai rigoroșe legale.

Moscva, 25 Octomvrie. În oraș domnesce o panică teribilă. Grupuri mari de ômeni țin ocupate strădele, primejduind comunicația. Mâne pomină va isbucni revoluția. Și farmaciștii s'au alăturat la grevă. Vulgular a pus mâna pe oficiile telegrafice și telefonice. Impiegații nu cutéză a-și împlini serviciul.

† Titu Chitul.

Discurs funebrel rostit de d-l Dr. G. Tripon adv. în Bistrița, în 12 Oct. a. c. la înmormântarea regretatului Titu Chitul din Chetiu.

V.

La intervenția membrilor familiei — între eari amintesc pe canonicul-preposit Ion Papiu — a început să scrie și să între pe terenul literar român. Cu mâna lui schilavă, a trebuit să învețe a doua-ora arta scrierii, prindând péna, după un metod nou, propriu schilavilor. Și seria cu răbdare, ba chiar cu plăcere: di și nôpte, zile și săptămâni, absorbit într'o lume ideală și — spre fericire, — uitând pentru moment neajunsurile vieții sale reale. Mă veți întreba: câte volume și în ce genuri a scris el? Răspund: a scris multe de toate și toate de valoare!

A scris în decursul anilor și un vray de poesii! — Le soria, ca din glumă și petrecere. — De frică, nu cum-va să le publice cine-va, le-a ars pe toate. Scuză lui era, că nu ține a-se face cunoscut ca versificator! El avea ambiție și zisel și plăcere numai pentru lucrări serioșe, cu conținut istoric, moral și edificător.

Romanele scrise de el în acest gen: *O fată de Tarabostos*, *Catastrofa Daciei*, *Sténa Orientului*, sunt dovești strălucite ale talentului și direcțiunii sale literare. În timpul din urmă, se ocupa cu conturile unui nou roman de pe vremea unirii, cam în felul romanului „*Quo vadis*“ de Sinkievitz. Mórtea însă l'a împiedecat de a executa această lucrare.

A colaborat la „Gazeta Transilvaniei“, la „Familia“, la „Unirea“. Lucrările lui arată profunde cunoștințe, povestire ușoră, stil viguros, conținut edificător, putere dramatică, psihologie aprofundată și un finit literar, bine ales.

A tređit ateția academiei române cu lucrarea: „*O fată de Tarabostos*“, scrisă după gramatica și ortografia Cipariană.

A trăit puțin și neputincios. Nu a putut publica mai multe lucrări chiar și din motive financiare nu, fiind notoric, că literatura română nu are sprijinitori, precum ar trebui la un popor asuprit.

Cu toate aceste numele lui Titu Chitul, cu tot dreptul, are să fie înregistrat în literatura română ardelénă la genul romanelor istorice, la un loc de ondre ce trebuie să-i acorde o critică dréptă și conștientă.

VI.

Cu totă predilecția lui pentru sciință și literatură era: consilierul vecinic în funcție al familiei și al poporului din comună, în afaceri economice, bisericesti, igienice, sanitare, școlare și juridice. Tóte se făceau la sfatul și povățuirea lui prealabilă, având priceperea și competiția la tóte. Chiar fratele său Dr. Iulian Chitul se sfătuia bucuos cu el în casurile bolnavilor grei!

VII.

Mai mult decât ori-ce, îl atrăgeau problemele credinței: sciința credinței! Este Dumneđu? E sufletul nemuritor? Este după mórte o răspundere? Este o răsplătire, o nivelare a sorții pământene? Cunoscea cărțile sfinte și o literatură întrégă, religiósă. Avea convingere religiósă tare ca stânca de granit. Acestă convingere i-a fost un dar dumneđuesc, care i-a îndulcit amarul vieții și i-a păstrat seninătatea sufletescă, și humorul și gluma, până la mórte.

Având credință religiósă el a cerut să se fie spovedit și cuminecat. Credința lui l'a făcut fericit și în agonie chiar, căci i-s'a vindecat de la sine în cele 10 zile din urmă, mâna lui ruptă de 2 luni.

Cu ce fericire spunea el celor din casă: „Veți vedé încă minune! De voiú scôpa acuma la viață, voiú avé și mâni și picioare sănătoșe!“, Vindecarea mi-se începe cu mâna dréptă. Étă-o!“ Și spre mirarea tuturor, și-a șters fața asudată cu ea, putend să-și misce liber mâna.

Dér Dumneđu a găsit de bine, că i-a fost destul din suferințe, și Titu Chitul a răposat, frumos și liniștit, cum adórme un copil!

Viața și mórtea lui deopotrivă este o protestare puternică și o dovadă sdrăbitóre contra ateismului, mărginit și nefinidurat, care fără temeiú sciințific, controlabil, și fără îndreptățire, scóte din legătura oerescă și fericitóre pe bietul om pământén, aparținător ceriului.

VIII.

Și acum către Tine ne îndreptăm, dragă Titule! Cu ce să te cinstim pentru suferințele și prestațiunile tale? Pentru sufletul t'eu bun, vecinic, senin și pretios și productiv?!

Acoperi-vom sieriul t'eu cu frumoșe cununi! Din inimile nôstre face-ți-vom suita meritată. Pe car cu 4 hoi pune-te-vom și colo sus lângă biserică, la sinul colinei, așeđa-te-vom! Peste cenușa ta va da valuri de-apururi cântarea mângăioșă din biserică și ție-!l va șopti vântul de-a pururi! Vei fi aproape de casa părintescă, unde-ai fost ajutat tot-déuna cu iubire! Vei fi aproape de salcia tristă, martora vieții tale.

Vei fi în mijlocul poporului din comună, care mereu Te-a distrat cu munca și horile și umorul lui neseecat. Ér literatura română va păstra la locul cuvenit lucrările tale de valóre, scóșe atât de viguroșe într'o viață atât de torturată!

Sé-ți fie somnul t'eu lin! și liniștea ta neconturbată! Adio!

IX.

În fine să ascultăm cu luare aminte și cuvântul celui ce merge și ne dice:

— Din largul vecinicieii nemésurate, ce nu slăbesce și nu îmbétrănesce, din largul nemărginit al infinitului, ce nu se mai mėsóră cu cotul, kilometrul, ajuns odată la sbor liber, la liberă mișcare, trec în revistă cei 17 ani de tortură și neputință; și lângă mine, pe tine te află dragă mamă, pe voi vé află dulcéi frățiori și cunoscuți, purtându-mé în brațele și în iubirea Vóstră neobosită. — De aici vé aduc întréga ardóre a mulțumitei și iubirei mele nemărginite pentru actele vóstre de jertfă și abnegație nesfírșită! Vé rog, isgoniți din inimile Vóstre jalea și durerea! În vecinicia largă e viu Dumneđu, și drept și puternic, și admirabil soie răsplăti suferințele avute! Nu există pe pământ suferință atât de mare, să nu pótă fi vindecată și răsplătită! Să mé amintiți cu iubire, să mé cuprindeți în ruga vóstră: asta e tot, ce Vé cer din patria

MULTE ȘI DE TOTE.

Un monument cartofilor.

În Harzul superior, în apropierea de Braunlage, se află un monument compus dintr'un bloc de granit, așezat pe un postament cu două trepte. Pe blocul, care e înalt de 2 metri, se află inscripția: „Aci s'au făcut în 1748 primele încercări cu cultivarea cartofilor“.

Jubileul „oului al mîilea“.

Într'un sat de lângă Zosing, (Elveția) populația a serbat prin banchet, musică, poezii și prosă jubileul „oului al mîilea“, pe care l-a pus o găină din acel sat. Poeziile, bine înțelese, erau adresate „găinei“, băutura și mîncarea sîtenilor.

Dece luni în ghețuri.

Vasul „Stork“ sosit în portul din Londra acum câte-va zile, a făcut o călătorie îngrozitoare. El a plecat la 29 Iunie 1904 din Londra și sosi în August la Charleton-Island din Canada. La 10 Septembrie 1904 vasul începî călătoria înapoi spre Anglia. Puțin după aceea se desfășură pe mare o furtună îngrozitoare, care imediat deveni stăpîna pe direcția vasului și în fine cei de pe vas, după potolirea furtunii, se pomeniră în mijlocul ghețurilor.

Tot vasul era încunjurat de gheață. Marinarul Orr istorisește între altele, că sgomotul produs de gheață în timpul nopții, era întocmai ca și cum un milion de guzgani ar sgarăia cu dinții. Cei 19 omeni de pe bord se pregăteau deja de morțe, nu le mai rămăsese decât să-și alegă modul cel mai avantajos de a muri, adică s'au să fie măcinați de ghețuri, s'au să se arunce în mare și în fine să moră de foame pe nisele insule înghețate.

Echipajul rugă pe căpitan să se întoacă înapoi spre Charleton-Island adică, dacă va fi posibil. Încercarea fu hotărîtă și vasul porni. În fine la 25 Octombrie insula fu zărită. Debarcînd ei au adus cu sine haine și material pentru construcția colibelor. Vasul a stat prins în ghețuri 10 luni, în timpul cărora marinarii se duceau la vînatore. Din cauza nutriției insuficiente, izbucni epidemia de scorbut. Din fericire însă marinarii făcură un fel de beutură, care-i vindeca.

După ce în fine vasul fu eliberat din ghețuri, începî călătoria din nou spre Anglia. Vasul întîlni în cale un alt vas Discovery, care dădu nefericiților hrană.

O lungă călătorie de nuntă.

Din Calcutta se anunță, că contele frances de Lesdain a sosit zilele trecute împreună cu soția sa prin China în Tibet. Părechia tînără însurată a plecat acum vre-o 16 luni și 1/2 din orașul Peking, luîndu-și drumul spre apus. Mult timp nu se scia nimic despre dînșii. Ei luaseră drumul de-alungul căii comerciale, care duce pe lângă munții Himalaia spre ținutul Phari-Jong, unde au sosit după ce au făcut un drum de 7500 kilometri.

POSTA REDACȚIUNEI.

Z. B. L'am dat întreg în nr. de adî. Mult ni-a plăcut tuturor. Primesce o stringere de mînă și o frățescă salutare dela noi toți. Când ne vom revede?

R. C. „Pribegii“ au sosit. Doriți să se publice în numerele de peste săptămîna, ori în cel de Duminecă? Vă mulțumim și vă trimitem o frățescă salutare.

I. Ch. În afacerea despre care ne-ați scris mai în urmă, încă nu s'a putut face nimic. Adresați-vă către comitetul asociației meseriașilor români de aici, care pôte că vă va ajuta mai ușor c'un sfat, ori chiar c'un loc potrivit pentru băiat.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Vindecarea deplină a bôlelor secrete. Să nu pregete nimeni într'o oestine atît de gingașe a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate pôte afla punctual locul, cauza, răspîndirea și starea bôlei, ori cît de adînc

ar fi bôla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări pôte cu siguranță afla și calea, pe care ajungî la videcarea rênului, ceea-ce fie-care o pôte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dăcă cine-va nu pôte veni în persoană, atunci să-și descrie bôla cu deamănuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisore pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard s'eu la cerere expresă se retrimite.

Un astfel de leucitor și curățitor e institutul special al d-rului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și conștientitate capătă ori cine (bărbat s'eu femeie) deslușiri asupra vieții seculare, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberază de bôla și suflul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice Dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodu s'eu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinărei, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bôla albă, bôle de sânge, de piele și tôte bôlele ce se țin de organele seculare femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palócz de la 10 ore în. a. până la 6 ore s'era (Duminecă până la 12 ore la amiazi).

Adresa Dr. Palócz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Dela vice-comitele comitatului Brassó.

Nr. 9552—1905.

PUBLICAȚIUNE.

Aduc la cunoștință publică, că comisiunea verificătoare a comitatului Brassó, pe baza conspectului dat de oficiul de dare reg. ung., a compus lista viriliștilor comitatului Brassó pe anul 1906, și că această listă s'a publicat în nrul 45 al fôiei oficiose comitatense și cum-că această listă precum și conspectul făcut de oficiu de dare reg. ung., care a servit de basă la facerea listei, se pot vedea în decursul ôrelor oficiose la protonotariul comitatens până în 3 Noembrie a. c. st. n. și că pentru stabilirea definitivă a listei viriliștilor comisiunea verificătoare va ține ședință în 4 Noembrie a. c. st. n la 10 ore a. m.

Prin urmare toți aceia, cari voiesc a recura contra listei, s'eu cari pe baza §-lui 26 al art. de lege XXI din anul 1886 voiesc a se folosi de beneficiul prescriis în acest § își pot face observările, s'eu ași înainta recursul s'eu la protonotariul comitatens în decursul ôrelor oficiose până în 3 Noembrie c. st. n., s'eu la comisiunea verificătoare în ședința, ce o va ține în 4 Noembrie c. până la 9 ore. a. m.

Brassó, în 26 Octombrie 1905.

Dr. Frideric Jekel,
vice-comite.

Nr. 6388/905.

PUBLICAȚIUNE.

Se provocă prin această p. t. publicul a plăti restanțele de dare comunală și comitatensă, deorece în cas contrar transferarea și vîndarea zălôgelor va urma fără întîrziere.

Brassó, 18 Oct. v. 1905.

2—2,1913.

Oficiul de dare.

de rasă
Rate Peking I-a

se află de vîndare la
Fr. Wilh. Frank,
Brașovul-vechiu, Str. bis. rom. 27.
(1903,3—3.)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

De vîndare.

O casă, care constă din 4 locuințe, cu o pivniță lungă de 21 metri, cu o grădină frumoasă de legume și pomi roditori și cu 1 juger de loc arător este

de vîndare,

vis-a-vis de Calea Ferată, nemijlocit lângă atelierul Căii ferate.

Informațiuni detaliate în Strada Agrișilor sub nr. 8. (Blumena). 1—3

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

AGENTURA PRINCIPALĂ

a Băncei de asigurare dela „Fonciere din Pesta“ caută un agent ambulant, carele se posedă în vorbire limba românescă. Informații se pot lua în cancelaria „FONCIEREI“ în Strada Vămii nr. 31, etajul I, în Brașov. 2—3.1888.

Pabrica
Sterilin
Remedy
& Co.,
Kramer
Indiana
Nordam

Ascareta
WORMSCHUTZMARKE

Tablete purgative cu efect nesupărăcios și sigur.

Trebuință anuală mai mult de 10 milioane cutii.

Curat vegetabile și întăritore de stomac.

Prețul unei cutii de probă Cor. 1.20.

De familie . . . . . 2.50.

Se capătă numai în farmacii în cutii originale. — Se capătă în tôte farmaciile.

Deposit pentru Brașov în farmacia „La Biserica albă“ a d-lui Franz Kellermen.

(7—12,1894.)

Continutul următorilor articoli

higienic sunt întrebunțați de cei mai renumiți profesori și medici, și sunt declarați de foarte bun.

Senegin contra tusei, reușelii, dureri de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungorii și tusei secul. Vindecă sigur și repede. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore contra durerii de ôse, podagrei, reumatismului, recelilor, durerilor de cap, de dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrinite bôle le vindecă. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, grătă și vomare, sgirciurile cele mai grele, Leac sigur. Folosește și la curățirea sîngelui. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaliodsarsanarii mijloc excelent pentru curățirea sîngelui la sifilis, morburile tineretelo. — Prețul 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons închiderea scaurului e cauza durerilor feritelor morburii, precum palpitarea de inimă, amețelii, dureri de cap și altele. Decî cine suferă de încheierea scaunului, numai decât se comandeză Laxbonbons, zaharele purgative, plăcute și dulci la gustat. — Prețul 1 corónă.

Faceți încercare despre ori-ce articol și Vă veți convinge. (6—10.)

Cornel Demeter,

apotecar în Szászváros, Plața școlii nr. 39.

În decursul verei abnormal de sece-tosă au fost érași

Pepinerie de nobilitarea viței de

Vie de pe Târnava.

Proprietar: FR. GASPARI Mediaș 24. Ardeal. Singură în tótă Ungaria, care uda pepinaria de vițe zilnic cu enorma cantitate de apă de 5 milioane litri și de aceea singura, care și în anul acesta hferéză într'adevăr vițe frumoșe și în tótă privința ireproșabile. Prețuri curente cu ilustrații și număröse scrisori de recunoștință gratis.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat s'eu lunare.

Un capitol pentru mame.

Nicăiri nu vedem justificat atât de splendid vechiul proverb, care dice, că „îngrijirea aduce binecuvântare“, ca în odaia copiilor. Tocmai omul, această ființă ajunsă la dezvoltarea cea mai mare, din câte a zidit Creatorul, tocmai el este în primul timp al etății atât de neajutorat, încât mereu are nevoie de îngrijire și supraveghiere. Și problema mamelor este

una dintre cele mai grele din câte a impus viața oamenilor. Din norocire mama nu stă singură la executarea acestei probleme importante. Știința — și în prima linie farmacologia și chimia — neconținut cercețază mijloce din ce în ce mai noue, cari se păstrează și asigură viața pruncilor, ce atârnă așa dicând numai de un fir și care se întărescă și scutescă organismul floricelei atinse adeseori și de o suflare de vânt. Unul din mijlocele cele mai pre-

țioase mai ales pentru pruncii cari sunt lipsiți de laptele mamei, este făina pentru copii a lui Kufekke. Este în formă de praf fără conținut de scrobělă și corespunde tuturor cerințelor științifice. Pruncii primesc în făina această totă hrana de care are trebuință la etatea lui, fiind un aliment excelent, având în proporție trebuincioasă toate elementele nutritive pe cari le are laptele mamei, 6r pruncii o iau bucuros și se mistue ușor. Conține sare pentru

formația 6selor și carnei și albumin pentru formarea mușchilor și promovéză mult puterile. Făina pentru pruncii a lui Kufekke este mai departe durabilă, simplă la pregătire, cu aceleași compoziții prin urmare pentru copiii sănătoși este hrana cea mai națională. Scurt și cuprinător, val6rea cea mare a făinei pentru pruncii a lui Kufekke este în ieffinătatea, bogăția, manipulația și mistuirea uș6ră, durabilitatea și gustul bun, ce-l are.

Dr. Wilhelm Theil,
advocat,

a deschis cancelarie advocațială în
Strada Orfanilor, Nr. 7.
1899,5—5.

Avis.

La subserisul află aplicare **un tin6r** cu praxă în afacerile notariale séu chiar cu diplomă de notar.

Georgiu Popp,

notar cercual în Par6.

u. p. Als6-Veniceze, Fogaras M.

Nr. 14483/905.

Publicațiune.

Următ6rele bolte, magazine și pivnițe sunt **a se da în chirie** prin licitațiune orală și cu oferte în scris, pe timpul dela **29 Septembrie 1906 până la 29 Septembrie 1912** și anume:

A) La 30 Octomvrie 1905 la 9 6re dimineța:

1. Localul cumpenei orașenesci cu magazine din casa „Sfatului“.
2. Cele 10 butice de v6ndare din casa „Sfatului“.
3. Bolta din dr6pta cu mai multe magazine și cu pod aflăt6re în casa orașenescă de pe șirul „Inului“ nr. 34.
4. Bolta cu magazin din casa orașenescă de pe șirul „Inului“ nr. 35.
5. Bolta din stânga cu magazin în casa orașenescă de pe șirul „Florilor“ nr. 13.
6. Magazinul cel mare din „Casa Bătușilor“, și
7. Așa numita „Pivnița Eszterhâzi“ dimpreună cu cele 4 pivnițe de lângă d6nsa și cu o pivniță de intrare, t6te aflăt6re în „Casa Bătușilor“.

B) La 31 Octomvrie 1905 la 9 6re dimineța:

8. Bolta din „Casa Bătușilor“ nr. 1.
9. „ „ „ „ „ 2.
10. „ „ „ „ „ 3.
11. „ „ „ „ „ 4.
12. „ „ „ „ „ 5.
13. „ „ „ „ „ 7.
14. „ „ „ „ „ 8.
15. „ „ „ „ „ 9.
16. „ „ „ „ „ 10.

Ofertele referit6re la singuraticile obiecte de inchiriat sunt a se preda inchise până la 9 6re dimineța a d6lei de licitațiune la mâna conduc6torului despărț6mentului V din magistratul orașenesc, adecă a conduc6torului afacerilor economice orașenesci, care va ține atât licitațiunea orală, cât și cea cu oferte în scris.

Condițiunile mai de apr6pe ale licitațiunei, cele de oferte și cele de inchiriare, se pot ved6 în despărț6mântul menționat al magistratului — Strada Aurarilor Nr. 5, al II-lea etagiu — între 6rele 8—12 a. m. până la d6ia licitațiunei.

Brass6, în 5 Octomvrie 1905.

(1904,3—4.)

Magistratul orașenesc.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decă fiecare cutiă este prov6dută cu marea de ap6rare a lui A. Moll și cu subserierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicioase la stomach și pântece, în contra c6rc6ilor și acrolei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemoroidelor și a celor mai diferite b6te femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii înc6ce. — Prețul unei cutii originale sigilate Cor6ne 2.—

Falsificațiunile se vor ur mări pe cale judecăt6rescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decă fiecare sticlă este prov6dută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este f6rte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de goldnă și reumatism și a altor urmări de rec6ală. Prețul unei sticle originale plumbate, Cor6ne 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metoda cel mai nou pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți Cor6. — 40 Cinci bucăți Cor6ne 1.80. Fie-care bucată de săpun, pentru copii este prov6dută cu marca de ap6rare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează șlinic prin rambursă postală.

La depozite se se ceră anumit preparatele prov6dute cu iscălitura și marca de ap6rare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neutädter și engros la D. Eromia Nepoții.

Avis!

Cultivătorilor de vie.

Se află de v6ndare **viță de** f6rte frumoasă, altoită în viță cu rădăcină **americană** după cel mai escelent **americană** metod (altoire lemn6să). După trebuință orice soi de viță. Comandele se se trimită la adresa: **George Șerban**, paroch gr. cat. Șmig (Șomogyom), u. p. Medgyes. 4—6.1860.

AVIS!

Subserisul am on6rea a face cunoscut On. public și în deosebi epitropilor bisericesci, că **am deschis în Brașov (la 2 Porumbi)**

Strada N6gră nr. 3 (3 Fels6-Villa-utca 3)

O fabrică de luminări de c6ră curată și parafină

sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de luminări de c6ră și parafină din Ardeal.

Și sunt în plăcuta poziție de a executa **tot-felul de luminări** în t6te formatele, precum și aurite, 6r comandele le voiu executa prompt și cu prețuri f6rte convenabile.

13—90,1858.

! Noroc enorm la T6r6k!

Neintrecut este norocul, care favoriséză colectura n6stră principală. Am plătit On. n6ștri clienți în scurt timp câștiguri mai mult de 21 milioane cor6ne, între cari cele mai mari câștiguri, și anume:

de 2-6ri premiul cel mare de **600,000 Cor.**

Câștigul cel mai mare de **400,000 Cor.**

4 à 100,000, 3 à 90,000, 2 à 80,000, 3 à 70,000, 3 à 60,000, mai multe à 50,000, 40 000, 30,000, 25 000, 20,000, 15,000 și afară de acestea multe alte câștiguri de 10,000, 5,000, 2,000, 1.000, și 500 etc.

Recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai mari șanse de câștiguri din lume și a comanda la noi un los norocos. La următ6rea loterie de clasă a 17, se vor sorta 6răși din

110.000 losuri 55.000

cu câștiguri, în total cu suma enormă de **14 milioane 459,000 cor.**

Bestellen Sie die bei Ihrem

Viel Geld versch6nert das Leben! Vielleicht 6berrascht der Mann die Frau oder die Frau den Mann durch Ankauf der neben den Namen stehenden Nummer mit einem Hauptgewinn! Der Zufall spielt im Leben eine grosse Rolle und kann es gerade ein Zufall sein in der neben dem betreffenden Namen stehenden Nummer das Loos getroffen zu haben, welches einen grossen Gewinn erh6ft

Namen stehende Gl6cksnummer!

Adám, Ad6l	12108	Dezso, Erzs6bet	65878	Iván, Iolán	2398	Ottó, Melánia	2451
Adolár, Agnes	3223	Ede, Esz er	4043	Iakab, J6zsa	93322	6d6n, Karcsiz	55177
Adolf, A6oia	22087	Elek, Etel	41799	János, Judith	35597	Pal, Neazil	2787
Agos'ton, Amália	6 017	Elemr, Fl6ra	107273	Jen6, Juliska	54895	P6ter, Olga	51515
Ágadár, Anca	41777	Emil Franciska	32443	J6zsef, Karolin	17339	Pista, Paola	101969
Ábert, Anatólia	74306	Endre, Frida	92777	Kálmán, Katalinka	63775	Richard, Pelagie	34555
Ál r6d, Apollonia	20592	Er6d, Genoveva	52551	Károly, Katalin	48741	R6d6c, Petronella	79787
Ákos, Áraaka	101001	Ferenc Gertrud	12113	Korn6l, Klára	66341	Xud6f, Piroška	12583
Ágostus, Ária	50991	Friyos, Gabr ella	93989	Kristof, Klottid	7279	Salamon, Regina	65227
Átilia, Blanka	35266	Gáspár, Hel6na	79747	Lajos, Korn6lia	109707	Samu, Rozsika	17718
Án al, or 6ia	2392	G6za, Hermina	38997	Lászl6, Krisztina	50919	Sándor, Rozália	38107
Árpad, Boriska	90472	Gus táv, Hilda	2786	Le6, Kunigunda	96622	Simon, Sári	107897
Árpád, S6ti	32117	Gy6rgy, Ibolyka	55487	Lip6t, Laura	21024	Tamás, Sarolta	48564
Árpad, S6la	105317	H6gy6s, Henriett	51631	L6rinc, Lenke	66022	Tibor, Szer6na	74877
Árpad, S6gitta	13223	G6za, Hermina	38997	Man6, Leonia	6270	Ihámér, Theodora	2727
Átilia, Cecilia	52333	Gus táv, Hilda	2786	Márkus, Lidia	34484	Tivadár, Teréz	34950
Árpad, Cornelia	74897	Gy6rgy, Ibolyka	55487	Márton, Lina	95297	T6biás, Terna	55477
Árpad, D6ra	24034	Gyula, Iduska	35375	Mátyás, Ludmilla	52977	Vendel, Valeria	20065
Árpad, Dorottya	9001	Honrik, Ilona	34477	Mihály, Luja	24292	Viktor, Veronika	50011
Árpad, Eufemia	108855	Hermann, Ilma	92792	Mikl6s, Magdolna	65146	Vilmos, Vikt6ria	50908
Árpad, Emma	51877	Hug6, Ilza	12115	Miksa, Melvin	45622	Vince, Vilma	12413
Árpad, Ernestina	101911	Ignác, Ir6n	12115	M6r, Margit	12306	Zoltán, Zsófia	65565
Árpad, Eva	16864	Illés, Irma,	45278	Nándor, Mária	109689	Zsigmond, Zuzanna	5463
Árpad, Evelin	92157	Imre, Izabella	109333	Orbán, Mártha	36754		
		István, Janka	27174	Oszkár, Matild	67197		
		Izidor, Johanna	58077				

Cel mai mare câștig event. 1.000,000 Cor.

Special 1 premiu cu 600,000, 1 câștig à 400,000, 1 à 200,000, 2 à 100,000, 1 à 90,000, 2 à 80,000, 1 à 70,000, 2 à 60,000, 1 à 50,000, 40,000, 5 à 30,000, 3 à 25,000, 8 à 20,000, 8 à 15,000, 36 à 10,000, și încă mai multe altele.

Prețul original al losurilor stabilit după plan, Clasa I. este: 1/8 los orig. fl. —.75, séu cor. 1.50, 1/4 los orig. fl. 1.50, séu cor. 3.—, 1/2 " " " 3.—, " " 6.—, 1/1 " " " 6.—, " " 12.—, și se trimite cu rambursă séu pe lângă trimiterea sumei înainte. Liste ofici6se se expedéză după tragere. — Planuri ofici6se gratis.

Ne rugăm ca comandele pentru losurile norocoase de sus se se trimită până în

5 Nov. a. c.

A. TÖRÖK & Co.

Cea mai mare întreprindere de loterie de cl. în Ungaria.

Secțiunile loteriei de clasă ale colecturei n6stre principale sunt:

Centrala: **Theresienring 46/a.** 2. Filială: **Muzeumring nr. 22/a**
1. Filială: **Waltzerring 4/a.** 3. " **Elisabethring 54/a.**